

EL MIRALL

Núm. 198

3 EUR

Opinió

*Joan Guasp.
Estimar
Jaume Fuster*

...

Entrevista

Sebastià Alzamora

...

Innovació

*El trasplantament
renal de
donant viu*

...

Itineraris

*Fartàritx i
Alcanella*

...

Art

...

Llibres

...

Cinefàgia

Dossier

Som accessibles?

CONFERÈNCIA INFORMATIVA

20.00h

Dimarts, 12 de maig

Lloc: Casal de Cultura Can Gelabert

AJUNTAMENT DE
BINISSALEM

ponent: Inmaculada Valencia
membre Team Europe

ELECCIONS
EUROPEES

Tú decideixes!

Patrocina:

EL MIRALL

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
Maig de 2009 · Núm. 198

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:
Jaume Lladó
Josep Melià
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:
Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Omnium Cultural
C/ de la Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:
Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

EDITORIAL

ACCESSIBILITAT: REpte I REALITAT

4

DOSSIER

SOM ACCESSIBLES?

5

OPINIÓ

JOAN GUASP

14

ENTREVISTA

JOAN GUASP: SEBASTIÀ ALZAMORA

18

MISCEL·LÀNIA

JAUME LLADÓ

24

INNOVACIÓ

JULIO VELASCO: TRASPLANTAMENT RENAL DE DONANT VIU

28

EL SEMÀFOR

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

34

LLIBRES

BIEL MESQUIDA

36

ART

JOSEP MARIA ALAMINOS. ÁLVARO LEIVA: «MARE»

40

ITINERARIS

GASPAR VALERO. FARTÀRITX I ALCANELLA

44

CINEFÀGIA

MATÍAS VALLÉS. HARRY EL BRUT ES QUEDA SENSE BALES

48

Universitat de les Illes Balears
Servei de Biblioteca i Documentació
Edifici Ramon Llull

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5109311240

Accessibilitat: repte i realitat

Editorial

Vivim en societats que alguns anomenen desenvolupades. Unes societats que presenten llums i ombres, com gairebé tot en aquest món. Una d'aquestes llums és el conegut com a estat del benestar. Un estat que dona una cobertura mínima a totes les persones en temes essencials com la salut o com l'educació. També les persones que tenen alguna minusvalidesa o problemes de mobilitat demanen als poders públics una actuació que els permeti dur una vida diària el més semblant possible a la resta dels ciutadans.

Les Illes Balears foren, fa un grapat d'anys, un territori pioner en la implantació d'una regulació jurídica d'eliminació de barreres arquitectòniques. Aquesta normativa pionera ha tingut uns efectes molt positius i que es troben a la vista de tothom. Són molts els carrers reformats i els edificis construïts o rehabilitats durant aquest període en què voravies i accessos són perfectament accessibles. Certament, no hem arribat a on hauríem d'arribar perquè encara n'hi ha moltes, de barreres arquitectòniques; tanmateix, seria una falsedat no posar de manifest com hem avançat de molt en aquesta matèria.

Per què encara ens queda tant de camí per fer? Probablement per diverses raons. Primer de tot, perquè la conscienciació sobre aquesta situació encara no ha assolit el nivell que permetria convertir la seva resolució en una prioritat inajornable. En segon lloc, perquè els poders públics no han posat prou recursos damunt la taula, aquest és el típic exemple en què no n'hi ha prou amb una normativa més o manco ben intencionada, ja que, juntament amb aquesta normativa, s'han de vehicular pressuposts i mesures fiscals que moguin la realitat. En aquest sentit, s'ha de reconèixer que en aquesta legislatura s'ha volgut donar una empenta destacable en aquesta línia. En tercer lloc, de vegades no s'ha estat prou curós en el compliment de les lleis, l'Administració mateixa ha executat algunes infraestructures i equipaments en què encara es tornava a travelar amb la mateixa pedra, o no s'ha exercit prou control sobre els projectes privats.

Lògicament, l'accessibilitat va molt més enllà del que són les barreres arquitectòniques. Perquè en aquest concepte hi podem incloure l'entrada al mercat de treball (la més que desitjable integració socioprofessional), en què també s'han produït importants avanços amb la reserva de determinats percentatges de places públiques o amb convenis de col·laboració amb sectors privats. O hi podem incloure mesures com un transport públic adaptat que garanteixi una autonomia personal que esdevé absolutament fonamental i un dels principis rectors de l'activitat de les administracions públiques d'acord amb el nostre Estatut d'autonomia.

El trajecte que queda per fer és força llarg. Seria un engany i una ingenuïtat no reconèixer que encara que hi ha molts de reptes per afrontar en aquesta qüestió de l'accessibilitat. Resulta convenient, però, delimitar una mica el punt en què ens trobam. D'aquí precisament que EL MIRALL hagi volgut girar el seu focus i la seva atenció cap a una temàtica complexa i diversa que no pot deixar mai de formar part de les nostres prioritats com a col·lectivitat. La igualtat d'oportunitats és un valor cabdal de qualsevol democràcia, un valor que té múltiples vessants i que ha de generar efectes en molts de camps, també en l'accessibilitat aquesta igualtat té les seves concrecions i la seva aplicabilitat.

Som accessibles?

Dossier

La Taula per l'Accessibilitat de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials del Consell de Mallorca

PERE FERRER GUASP

La Taula per l'Accessibilitat és un instrument operatiu, creat l'any 2000, per iniciativa del Consell de Mallorca, que reuneix diferents administracions públiques i associacions de persones amb discapacitat. Un primer objectiu que es va marcar aquest organisme fou que l'Administració conegués les necessitats d'aquests col·lectius.

La Taula per l'Accessibilitat és un instrument operatiu, creat l'any 2000 per iniciativa del Consell de Mallorca, que reuneix diferents administracions públiques i associacions de persones amb discapacitat: ASPACE, ASPAS, ASPAYM, COORDINADORA (Federació Balear de Persones amb Discapacitat), Federació de Persones Sordes de les Illes Balears, ONCE, Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, Departament de Territori del Consell de Mallorca, Departament de Cultura i Patrimoni del Consell de Mallorca, Ajuntament de Palma (Gerència d'Urbanisme), Ajuntament de Calvià, Ajuntament de Pollença i l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS) del Consell de Mallorca. Un primer objectiu que es va marcar aquest organisme quan es posà en funcionament fou que l'Admi-

nistració conegués per mitjà dels representants d'aquests col·lectius les necessitats i les estratègies que calia seguir per poder gaudir legítimament d'una vida independent. Aquesta aspiració passava obligatòriament per lluitar contra la discriminació, unir esforços per assolir la normalització i aconseguir que els tècnics, promotors públics i privats i la societat en general integrassin un nou concepte: l'accessibilitat universal. Aquest objectiu, quan es fes realitat, no tan sols hauria d'afavorir els col·lectius afectats per alguna discapacitat, gent gran, els pares i mares que duen els seus infants en cotxets pels itineraris i espais públics de pobles i ciutats, sinó que també hauria de fer més còmoda la mobilitat dels ciutadans als espais públics, als edificis i als transports públics. Un segon objectiu va ser establir un

fòrum de debat permanent mitjançant reunions periòdiques i elaborar un pla estratègic de treball conjunt per fer camí cap a la consecució d'unes metes que estaven prou ben definides en les ments d'aquestes persones i en la legislació.

En l'àmbit estatal, la Constitució, en l'article 49, es refereix a les persones amb discapacitat i ordena als poders públics que dispensin l'atenció especialitzada que necessitin i l'empara especial que els permeti gaudir dels seus drets humans: civils, socials, econòmics i culturals. Així mateix, les administracions autonòmiques, recollint aquest mandat constitucional, varen elaborar, amb posterioritat, lleis que desenvoluparen aquest principi general. A la Comunitat Autònoma de les Illes Balears: el Decret 96/1994, de 27 de juliol, que desen-

volupava la Llei 3/1993, de 4 de maig, i el Decret 20/2003, de 28 de febrer, que va substituir l'anterior. Però el primer i gran problema amb què es topà la Taula fou l'incompliment sistemàtic de la legislació vigent. I s'incomplia per una manca de sensibilització social, de la qual eren responsables en gran manera els tècnics i les administracions d'àmbit local, insular i autonòmic, encarregades de fer complir la normativa, donar-la a conèixer amb campanyes de divulgació i sancionar en els casos d'incompliment.

Davant aquest panorama desolador, la Taula va començar a actuar com a caixa de ressonància, és a dir, com a instrument que insistia reiteradament a les administracions i als tècnics responsables de les obres que no observaven els pre-

ceptes exigits en la legislació vigent suposava un frau de llei i una discriminació vers amplis col·lectius desfavorits. La constància, l'obstinació i el voluntarisme foren necessaris per fer arribar aquests missatges a polítics responsables dels serveis socials i d'urbanisme, i al col·lectiu de tècnics: enginyers, enginyers tècnics, arquitectes i arquitectes tècnics. Els escrits, les reunions de treball i fins i tot alguna denúncia foren els mecanismes emprats.

Un altre mètode força eficaç per fer aquesta tasca de sensibilització i assessorament ha estat convidar a participar a les reunions de la Taula per l'Accessibilitat els responsables polítics, promotors i tècnics de determinats organismes, entitats, administracions i col·legis professionals que pertanyien a

l'àmbit de l'educació, de la salut, del transport interurbà, del turisme, dels serveis ferroviaris, de l'EMT, dels parcs naturals, etc. La finalitat era informar-los dels objectius i les activitats de la Taula, al mateix temps que col·laborar amb ells en qüestions tècniques, jurídiques o administratives en matèria d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques. D'aquesta manera, les persones participants coneixien una problemàtica complexa no resolta, que moltes vegades ignoraven, cosa que facilitava obrir vies de col·laboració que a la llarga han resultat molt beneficioses per avançar cap a la normalització, la no-discriminació i el compliment de la normativa.

La Taula es reuneix una vegada cada mes per fer el seguiment tècnic, principalment, de l'execució d'obres públiques, però també inclou el seguiment d'obres de titularitat privada. De les reunions surt, normalment, un calendari de visites per comprovar *in situ* –amb instruments de mesura i amb el Reglament a la mà– si les obres noves o les reformes compleixen els paràmetres de l'accessibilitat. Prop de 200 informes tècnics anuals demostren que la Secció d'Accessibilitat de l'IMAS i la Taula per l'Accessibilitat treballen de valent, no tan sols fent les visites d'avaluació corresponents, sinó aportant les solucions tècniques més adients per eliminar les barreres físi-

ques i sensorials. De tot queda constància en l'informe que es trameta al titular de l'obra visitada. Transcorreguts uns mesos, es fa una segona visita de comprovació per constatar si s'han esmenat les anomalies detectades en la primera visita i si s'han seguit els paràmetres i els requisits de la normativa.

Els resultats positius que ha generat la Taula per l'Accessibilitat demostren la necessitat de perseverar en aquesta tasca afermant la unitat d'esforços entre totes les associacions, els tècnics i l'Administració.

***Pere Ferrer Guasp és tècnic de la Taula per l'Accessibilitat.**

Entrevista a María Luisa Manjón García

PERE FERRER

Teniu en compte l'accessibilitat com a concepte bàsic quan redactau els vostres projectes?

L'accessibilitat ha passat a ser un element que cal tenir molt present a l'hora de dissenyar un projecte i és un aspecte que cal que el nostre equip tècnic vigili durant l'execució de les obres. Per dues raons, per complir una normativa vigent i per aconseguir que les persones amb alguna discapacitat puguin moure's, comunicar-se i guiar-se a l'interior d'aquests edificis amb tota normalitat.

Suposa, l'accessibilitat, un cost afegit en el pressupost total de l'obra?

En el cas que augmenti els costos, el percentatge és mínim respecte al pressupost total. Amb la inexistència de les barreres arquitectòniques i de la comunicació, es guanya en qualitat i en resulten beneficiats altres col·lectius, cada vegada més nombrosos, com la gent gran, al qual es fa més còmoda la mobilitat a l'interior d'aquests espais adaptats.

Considerau que ha tingut un compliment satisfactori la Llei autonòmica sobre accessibilitat, de 1993?

Ens consta incorporar l'accessibilitat en les nostres mentalitats, com passa amb tots els temes nous. Inicialment, es considerava un tema marginal que només afectava un col·lectiu reduït de persones, especialment discapacitats físics, que no duïen una vida normalitzada, per tant no es feien visibles.

Indubtablement, no és deixaven veure perquè la majoria d'espais públics, edificacions i transports públics eren inaccessibles.

Per què trobau que el vostre gabinet es va fer mereixedor d'un premi d'accessibilitat que atorga anualment el Consell de Mallorca?

Crec que va ser un reconeixement a una trajectòria recent del nostre despatx, amb la qual hem demostrat, a través de les obres en què participam, que l'accessibilitat és un tema legal de compliment obligat i que té unes connotacions socials força importants.

Quina opinió teniu de la col·laboració que ofereixen els tècnics de la Secció d'Accessibili-

Pere Ferrer, tècnic de la Taula per l'Accessibilitat, entrevista a María Luisa Manjón García, responsable de projectes del gabinet d'enginyeria Reolid Consulting, SL, de Palma per conèixer fins a quin punt es té en compte l'accessibilitat als seus projectes i què es pot fer en aquest sentit.

tat de l'IMAS del Consell de Mallorca?

Sens dubte, pens que és molt útil, sobretot perquè són persones especialitzades en l'àmbit de l'accessibilitat i amb una llarga experiència. Vull destacar l'actitud d'aquests tècnics, que ha estat la d'ensenyar-nos sense cap tipus de reserva tot allò que ells saben, després de treballar molts d'anys conjuntament amb els tècnics que formen part

de la Taula per l'Accessibilitat.

Creis que el concepte d'accessibilitat universal ha de prevaler sobre d'altres a l'hora de projectar?

Pens que sí, que el projectista, quan concep l'obra, ja ha de considerar que cap accés, espai, itinerari, servei, punt d'atenció, etc. estigui barrat a determinats col·lectius de persones.

L'accessibilitat pensada solament per a unes minories que pateixen alguna discapacitat motora, auditiva o visual ha de donar pas a una concepció en què la mobilitat i la comunicació siguin valorades per tots els ciutadans sense discriminacions, per fer la vida més còmoda i avinent a tothom.

Pensau que en un futur l'accessibilitat dels habitatges serà un valor afegit?

"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 721 483 - Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

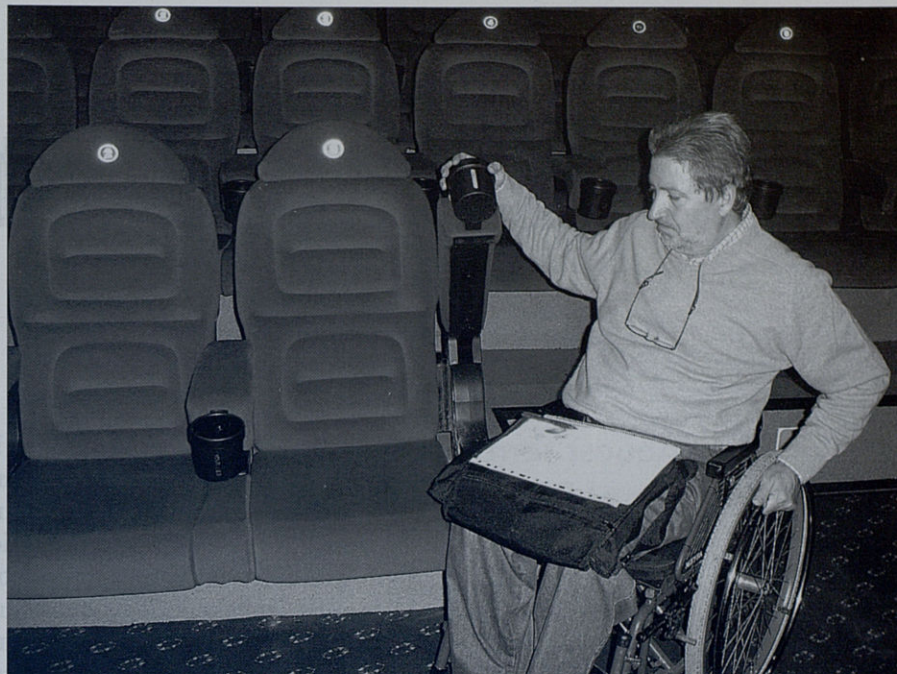
ARA TAMBÉ
PREMSA I PAPERERIA

Als països nòrdics molts d'apartaments que es venen, i que fins i tot compra la gent jove, ja estan concebuts per adaptar-se, sense haver de fer obres posteriors, a les necessitats de les persones que hi viuen, les quals canvien al llarg dels anys. Estan preparats per adaptar-se a les necessitats que comporta una discapacitat temporal o permanent.

Considerau que els tècnics han estat prou vigilants i exigents en els temes d'accessibilitat?

Podem dir que fins fa molt poc les diferents administracions, municipal, insular i autonòmica, no han estat gaire estrictes en el control de l'accessibilitat. N'hi ha hagut prou d'acceptar que en el projecte figuràs la declaració del titular, en què certificava que complia la normativa d'accessibilitat, sense que després s'hi fessin les inspeccions corresponents. Aquesta relaxació en l'exigència del compliment de la normativa no ha estat gens eficaç quant als resultats reals de l'accessibilitat.

Què trobau que ha fet més per l'accessibilitat: les tasques de sensi-

lització social o la promulgació de lleis destinades a l'eliminació de barreres?

Les dues coses són necessàries i han estat complementàries. Però en els darrers anys, gràcies a la lluita tenaç que han protagonitzat tots els col·lectius afectats per defensar els seus

drets, ha fet que la gent prenguéss consciència d'una problemàtica oculta que ha aflorat amb molt de vigor. Indubtablement, l'Administració ha donat més suport a aquests col·lectius. Aquesta conjunció d'esforços ha fet que començassin a ser tangibles els avanços vers la normalització i la no-discriminació.

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JOGUINES

LLIBRES DE TEXT

DISCS I CASSETTES

SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat

XISCO
arts
gràfiques

C/. Del Baix Riera 1 - a - Palma

Tel. / Fax: 971 47 57 54

Hem tingut 15 anys per fer-ho tot accessible

GUILLLEM FUILLANA

Aquest termini va acabar el 21 de maig de l'any passat. Ara, per tant, ja no hi ha excuses, ni moratòries, ni arguments per justificar el que no s'ha fet.

Durant aquests darrers 15 anys, les associacions de persones amb discapacitat física hem fet un treball de col·laboració i de participació en tots els organismes, consells, ponències, subcomissions, taules de treball, etc. que s'han constituït a Mallorca a favor de l'accessibilitat i del disseny universal.

Des d'aquestes plataformes i organismes, hem arribat a presentar 890 queixes d'accessibilitat a ajuntaments de l'illa, 214 al·legacions a llicències d'activitats, 18 al·legacions a normes subsidiàries i 71 denúncies per incompliment de la Llei d'accessibilitat, de les quals 32 arribaren a l'oficina del Defensor del Poble a Madrid per falta de resposta de les administracions locals denunciades.

La veritat és que els col·lectius de persones amb mobilitat reduïda —malgrat que disposam d'una llei que pensàvem que ho arreglaria

tot— no hem experimentat l'avanç de l'accessibilitat en el nostre entorn, sinó que hem sentit la soledat i la impotència davant un incompliment sistemàtic de la norma i una manca d'informació i de sensibilització sobre aquest tema de la població general.

Això no obstant, el Consell de Mallorca, amb la creació de la Taula per l'Accessibilitat, l'any 2000, ens va encendre un llum en la foscor del camí complex de l'accessibilitat. Des d'aquí vull agrair públicament la feina que fa aquesta Taula des de llavors, sense la qual tot hauria estat molt més difícil. Amb el treball conjunt que portam endavant, les coses avancen més ràpidament. A més, a la Taula les entitats ciutadanes hi trobam més suport de les administracions públiques que hi són presents, i tots plegats tenim més autoritat davant els col·legis professionals i les ins-

titucions.

Un altre instrument que ens ha ajudat han estat els Premis d'Accessibilitat, que, a proposta de la Taula, atorga anualment el Consell de Mallorca. Aquests guardons han servit d'estímul per a molts professionals i empresaris de Mallorca i contribueixen a divulgar entre la població els avantatges de l'accessibilitat ben executada.

Mirant cap endavant, emperò, ens queda encara molt per fer en matèria d'accessibilitat.

Hauríem de valorar dos tipus d'actuacions diferents: les actuacions en obra nova i les de reforma o de rehabilitació i de canvi d'ús de les llicències d'activitats. En l'obra nova, tant pel que fa a la urbanització com a l'edificació, actualment s'està complint la normativa d'accessibilitat, llevat d'alguna rara excepció. En l'àmbit del transport, però, no podem ser tan optimistes, perquè els autobusos que fan el transport interurbà de viatgers incompleixen flagrantment la normativa d'accessibilitat en la gran majoria. Si es posassin algunes sancions exemplars als concessionaris que no fan cap esforç d'adaptació a la norma de compliment obligat, aquesta situació canviaria ràpidament.

On també trobam molt d'incompliment és a les edificacions antigues, anteriors a l'entrada en vigor de la Llei 3/1993, d'accessibilitat. Calculam que un 30% d'aquestes edificacions i dels vehicles de transport s'han adaptat a la normativa i que, per tant, encara queda un 70% dels edificis antics i dels vehicles de transport en ús que estan fora de normativa i que discriminen els ciutadans amb mobilitat

reduïda barrant-los el pas i impeding-los de fer-ne ús. D'exemples, en podríem posar milers: la majoria dels locals comercials de Palma i dels pobles de les Illes, la flota d'autobusos interurbans, el tren de Sóller, els busos TIB llançadora, les parades d'autobusos de la gran majoria dels pobles de les Balears, etc.

L'accessibilitat és un indicador del nivell educatiu d'una societat: els propietaris i promotors, així com els professionals, han de preveure aquest aspecte com una característica de qualitat del seu establiment hotel·ler, local comercial, restaurant, local cultural o d'oci, equipament esportiu, vehicle de transport, etc. Si tot es fa accessible, tothom podrà fer-ne ús amb més comoditat i ningú no se'n sentirà exclòs. D'aquesta manera, aconseguirem una convivència millor i una

societat més respectuosa amb les minories.

Abans d'acabar, m'agradaria destacar que si les administracions públiques (Govern de les Illes Balears, consells insulars i ajuntaments) haguessin destinat en anys anteriors el pressupost que han destinat el 2008 i el 2009 a les millores d'accessibilitat, la nostra valoració actual seria molt més positiva i les Illes serien molt més accessibles per a tothom.

Tenint en compte que les nostres illes són eminentment turístiques, l'accessibilitat ben executada és sens dubte una inversió de futur que aporta qualitat a l'entorn: els polítics i els empresaris balears són els primers que haurien de ser conscients d'aquest valor.

***Guillem Fullana Vanrell és vicepresident d'ASPAYM.**

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E · Geranis centre · 07002 · Palma
Tel. +34 971 713 350 · Fax 971 213 641 · gfortezarei@ispbalears.com

L'escriptor dels Països Catalans:

estimar Jaume Fuster (*)

JOAN GUASP

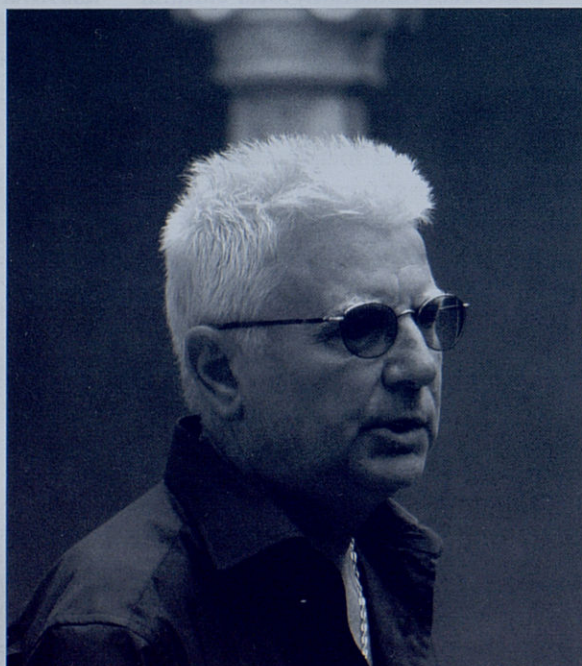
Jaume Fuster, no se sap si per la influència de Francesc de Borja Moll, amb el qual coincidí tantes vegades ja des de la seva primera joventesa, sempre va defensar la seva pertinença com a ciutadà als Països Catalans, als països de parla catalana: ell manifestava en tot moment ser un escriptor dels Països Catalans. I, a més, ho va demostrar al llarg de la seva vida, massa breu, amb la seva extensa obra d'alta qualitat i amb la seva actuació tant pública com privada. Jaume Fuster i Guillemó va néixer a Barcelona l'any 1945. Va morir a Barcelona (Hospital de Bellvitge, Hospitalet de Llobregat) el 31 de gener de 1998.

Des de l'adolescència ja volia ser escriptor. Embadalit pels personatges de la pantalla gran, als cines de barriada de la seva Barcelona de naixement, edificà dins el seu interior una autèntica vocació de fer-

ro forjat, que ja no l'abandonaria en tota la vida. A més, des d'un bon principi, es va dir a si mateix que el seu ofici, el seu treball professional del qual trauria les sopes, seria el de la literatura. Ho tingué clar des del primer dia: faria el que fos per viure de l'escriptura, de col·locar una paraula al costat de l'altra, d'embastir un entramat literari que abraçés tots els gèneres. I ho aconseguí, sent fidel als seus principis i a la seva ferma vocació.

Molt aviat es va posar en contacte amb alguns grups de teatre, que cercaven, en autors de fora, el que no trobaven a dins: un teatre de risc i avantguardista, que en alguns indrets batiaren com de «noves tendències», i en altres com a teatre de l'absurd o surrealista, sempre allunyat del regionalisme i dels estantissos costumismes arrelats a casa nostra. Potser només Pedroló s'atrevia a fer les necessàries passes endavant, quant a autoria, en el bon sentit del que aquell nou teatre, singularment anglosaxó i centreeuropeu, reclamava.

Malgrat tot, Jaume Fuster es va dedicar a la recerca del nostre teatre passat i present, i el seu primer llibre publicat no fou de creació, sinó fruit d'aquell treball d'investigació autoral i escènica: *Breu història del teatre català*. Tot plegat l'introdueix dins un món que li fa veure el que passa al seu voltant: la vida miserable dels anys seixanta. Això el porta a militar en grups i associacions de l'esquerra catalana i catalanista, sempre més a prop

(*) Aquest article va ser finalista del Premi Recull de Blanes de retrats literaris.

de les activitats culturals que no pas socials i polítiques, encara que sense descartar del tot aquestes últimes, on se'l podia trobar gairebé a diari.

Amb una rapidesa trepidant, Jaume Fuster es va familiaritzar amb tots els gèneres literaris que li sortien a camí. Escrigué teatre, novel·la, periodisme, guionatge. De la seva generació, l'anomenada «generació dels setanta», serà el capdavanter en moltes facetes. Va escriure novel·la policíaca quan ningú, llevat de Rafel Tarsis i Manuel de Pedrolo, ho havia fet, i en va sortir del tot reeixit. Un dels èxits més grans assolits mai fins aleshores i en aquella època va ser *De mica en mica s'omple la pica*, que arribà de seguida a tots els indrets i a tots els públics. Una altra novel·la primerenca, amb la qual aconseguí el premi Ciutat de Palma, va ser *Tarda, sessió contínua*, 3,45, amb elements propis del cinema que ell, de nen, havia vist, tot bocabadat, a les sales properes a casa seva, a l'exemple de Barcelona. Escrigué una obra de teatre sobre Hèrcules Poirot i la situa a la Cerdanya. Jaume Fuster, havent nascut a ciu-

tat, i per tant considerat un escriptor urbà, ha de ser també considerat un escriptor rural. De la Cerdanya, on passava algunes temporades a casa dels familiars de la seva mare, d'on ella era originària, Jaume en tragué un profit literari de primera línia. Com ho féu de tots els llocs i territoris que visità periòdicament, i a molts dels quals visqué temporalment. Al País Valencià hi tenia molt bones i intenses amistats, entre les quals la del gran Joan Fuster, amb qui no l'unia cap vincle familiar malgrat que compartissin el mateix cognom. En Jaume, tan detallista i observador, coneixia bé les terres del sud i del nord del país, dels tres països. Aquesta saviesa personal el portà a mantenir vincles molt forts amb gent de les Illes, del País Valencià i del Principat mateix.

Una circumstància va fer que aquests vincles s'enfortissin més encara. Sense que s'ho hagués imaginat mai, de sobte, en plena i esplendorosa joventut, arribada l'hora de fer el servei militar, és enviat a Mallorca, al bell mig de la nostra mar: hi fa llargues i ensopides estades, obligat per una pàtria que no

va sentir seva mai. Però Mallorca l'enlluernà: el clima, la nit i el dia, la mar blava i verda, i la terra ocre i vermella de l'interior, tot, fins i tot la passió jovenívola i galant, fa que se'n quedi enamorat. Fins al punt que, amb el temps, arribà a tenir-hi casa pròpia i permanent, al petit poble de Biniali, al centre de l'illa.

De mica en mica s'omple la pica

Jaume Fuster

BIBLIOTECA JAUME FUSTER
JOSEP LLINÁS · JOAN VERA

WWW.DAQUILLANAT.COM

Jaume Fuster
**LES CLAUS
DE VIDRE**

TES ALES ESTESUS
EDICIONS DE LA MIGRANA

www.todocoleccion.net

Fent la *mili* en aquell indret isolat i meravellós, hi va conèixer la que molt aviat seria la seva dona, Maria Antònia Oliver, també gran afecionada al món del teatre com a guionista i actriu i, més endavant, escriptora «total», com en Jaume. El Principat, el País Valencià, les Illes: aquesta va ser la veritable nació de Jaume Fuster, la que ell va sentir i va viure, la que sempre va portar a les entranyes. En Jaume no era d'aquí ni d'allà, era de totes bandes: la seva nació eren els Països Catalans. La seva vida en va ser un reflex. En deixà destacada constància en escriure la seva famosa Trilogia del Món Conegut: *L'illa de les tres taronges*, *L'anell de ferro* i *El jardí de les Palmes*. Una vegada que va aconseguir concloure aquesta saga de literatura fantàstica, de reivindicació històrica, es va sentir alleujat, com si per fi hagués assolit allò que sempre havia volgut: la creació d'una nova realitat. Ell sempre digué que escrivia per canviar les coses que no li agradaven, volia que els seus lectors imaginessin un món on es pogués viure amb més llibertat i amb més capacitat cultural, moral i intel·lectual, amb més creativitat, amb més seny i enginy. Cercava que cadascun dels habitants dels Països Catalans tinguessin prou autonomia per fer-se un món personal i a la seva pròpia mida. Per això insistí tant en aquest aspecte. Ho comunicava a na Maria Antònia, la seva estimada, a qui havia d'ajudar en totes les tasques de la vida quotidiana per causa de la seva malaltia crònica. Ho comunicava als seus contertulians

de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, de la qual ell fou president fins al dia de la seva mort. Ho participava a tots els amics i coneguts, a tots els que el volien escoltar quan feia una conferència, una presentació d'un llibre, una trobada literària, el que fos: només tenia una nació, la dels Països Catalans, la que ajuntava totes les terres de les quals fou senyor el rei En Jaume, a on dugué la legislació, la cultura i la llengua. Però una nació que entre tots ens havíem de tornar a fer nostra, i fer-ho a la nostra mida i manera. Va ser tant el que va lluitar en aquest sentit, que es va posar en tot moment al costat de tots els escriptors catalans, poetes, dramaturgs, novel·listes, narradors, columnistes, traductors, etc.: els va obrir els ulls en tots els sentits, no tan sols territorials i ideològics i literaris, també els ajudà a sortir de l'anonimat, a mostrar-se a tot arreu sense cap recança, sense cap recel, sense cap esferiment: a fer-se un lloc propi, amb tota naturalitat i orgull, dins el món que els havia tocat de viure. Un món en què la dignitat no s'avergonyís de la tasca que feiem tots nosaltres. Ens volia com ell, professionals de la literatura, que visquéssim d'ella i per ella, perquè el temps i la passió que hi esmerçàvem ben bé ens ho exigia. Fins i tot –fins i tot–, Jaume Fuster ens va ensenyar a tots a usar l'ordinador, l'eina que ens havia de transportar a la modernitat, no tan sols cibernetica sinó també literària. Va ser el primer de tots nosaltres que va adquirir aquest instrument informàtic per fer més

EL MIRALL

amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

fàcil la nostra tasca diària i per donar-hi més transparència i divulgació. Venia a casa nostra i ens deia com havíem de programar un text, com gravar-lo a les entranyes del disc dur, com emmagatzemar-lo en un disquet, com corregir-lo mil i una vegades sense perill de perdre'l per sempre. Ens posà al davant d'un miracle tecnològic al servei de la literatura catalana. No és estrany que l'elegíssim com el nostre President, com el nostre portaveu i com la nostra punta de llança davant les institucions culturals i polítiques del país, dels nostres tres països, de la nostra nació catalana.

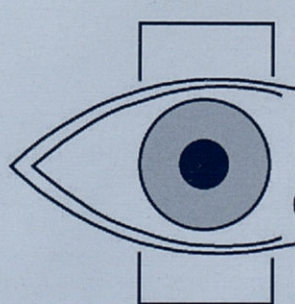
Ens deixà massa aviat i de manera massa sobtada. Quan la seva estimada Maria Antònia es començava a recuperar del seu delicat estat de salut després d'un laboriós trasplantament de cor, a ell se li va declarar una malaltia letal. Res no es pogué fer per salvar-li la vida: una vida que ara ens il·lumina a tots des del lloc on es troba, que no dubto ni un moment que és molt i molt proper a tots nosaltres. Escoles, places i carrers porten el seu nom. Una de les biblioteques municipals de Barcelona, potser la més gran i la més ben equipada –se-

gur que ho és tecnològicament–, la de la plaça Lesseps, es diu Biblioteca Jaume Fuster, i cada dia de l'any té convocades activitats a favor de la literatura en general i de la lectura en particular.

Al País Valencià i a les Illes seguim estant en deute amb ell. Al petit llogaret de Biniali, a la frontera que separa les comarques del Pla i del Raiguer, s'hauria d'aixecar un monu-

ment literari per honorar la seva memòria i per fer present el seu llegat: un certamen, una mostra de teatre, una trobada d'escriptors de novel·la negra, una de novel·la fantàstica, una de debat de les arts escrites. També a la Cerdanya i en algun indret del País Valencià. O tot plegat, si fos possible: ho és, un tot plegat és possible. Si ens ho proposem, segur que algun dia aquest somni es farà realitat.

**INSTITUT
OFTÀLMIC**
DE MALLORCA

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

Sebastià Alzamora

«la literatura catalana es pot equiparar amb
qualsevol altra literatura europea
sense cap complex»

JOAN GUASP

Entrevista

Sebastià Alzamora viu amb un peu posat a Barcelona i l'altre a Mallorca. Malgrat la seva encara escandalosa joventut, ja fa més de 15 anys que té obra publicada i multipremiada. Basta recordar que el seu primer poemari, *Rafel*, és de l'any 1994, i que va obtenir el premi Salvador Espriu quan ell només en tenia 21. Després vingueren altres llibres de poesia i algunes novel·les, com *Mula morta* o *L'extinció*.

L'any 2003 va guanyar el premi dels Jocs Florals de Barcelona amb *El benestar*. Un any abans havia obtingut el premi Ciutat de Palma Llorenç Villalonga amb la novel·la *Sara i Jeremies*. *La pell i la princesa*, també una novel·la, va ser premi Josep Pla el 2005.

A principi d'enguany va obtenir el premi Carles Riba de poesia per *La part invisible*.

Què suposa i què ha suposat per a la vostra trajectòria literària personal l'obtenció del premi Carles Riba de poesia? Ho dic perquè ja n'heu guanyat molts d'altres, però també de novel·la i narrativa breu, si no vaig equivocat. On us trobau més a gust?

«Les paraules ens envolten i ens sotmeten a un aprenentatge que dura tota la vida»

Guanyar un premi sempre fa il·lusió: hi ha qui diu que tots els premis literaris són una porqueria, tot i que curiosament deixen de dir-ho el dia que en guanyen un. Ara bé, alguns premis

fan una il·lusió especial, i el Carles Riba n'és un: i no per la seva dotació econòmica, que és notòriament petita, sinó pel nom que du —el d'un dels grans poetes moderns en llengua catalana, sens dubte— i pels noms dels altres poetes que l'han guanyat. És una gran satisfacció per a l'ego, i causa un

cert vertigen veure's inclòs en una nòmina tan il·lustre.

Pel que fa a la novel·la i la poesia, a mi

sempre m'agrada recordar unes paraules de T. S. Eliot segons les quals escrivim d'acord amb allò que llegim. Hi ha un impuls fortament mimètic en el fet d'escriure, i a mi, com a lec-

tor, m'agrada molt llegir tant novel·les com poemes. Per això, supòs, em sembla natural treballar els dos gèneres.

Afició a la lectura i mimetisme. Però, d'on treis les paraules, i com construïu les frases pertinents, exactes, per dir tot allò que abans heu reflexionat, heu imaginat o heu vist o viscut en fantasies i somiejos?

Les paraules són allà, vives, esperant que les feim servir, i les trec o les trobo com a resultat d'una actitud, que és la de parar atenció, la d'estar amatent a les paraules. M'agrada molt llegir i m'agrada molt escoltar, i per aquestes vies un troba les paraules que després, en un moment o l'altre, li són útils. Les paraules ens envolten pertot arreu, les necessitam per viure, i ens

La revista per als més joves
feta a les Illes

VISITA'NS
AL WEB

www.esquitx.cat

subscriu-t'hi!

sotmeten a un aprenentatge constant que dura tota la vida. Pel que fa a l'exactitud, com deis, és un objectiu al qual aspir. Intent que tot allò que escric sigui cada vegada més concís, més significatiu, en una paraula: més exacte.

Això de la concisió i l'exactitud és molt significatiu. Suposa alguna cosa afegida escriure? Vull dir a més del fet físic d'escriure? Aspectes polítics, amistat, sentiments, viatges, activitats culturals, etc.

Som dels que pensen que escriure és, fonamentalment, un acte de comunicació. A través de l'escriptura, tens l'oportunitat de transmetre una visió del món, que és la teva, i de proposar-la als altres perquè la contrastin, la valorin i, a partir d'aquí, se la facin seva o la impugnin, o la rebutgin. Això fa que les conseqüències que el fet d'escriure arriba a tenir en la teva vida puguin ser de tot ordre, com suggeriu. El cas és que no pots esperar que, a canvi del privilegi d'escriure, no hi hagi conseqüències: bo o dolent, sempre es produeix un retorn. Com en qualsevol acte de comunicació, d'altra banda.

A pesar que sou un escriptor molt jove, fa la sensació que des de sempre, des de la vostra infantesa o des de la vostra primera adolescència, us marcàreu ja un full de ruta per assolir el cim de l'èxit literari. Tan clar i transparent ho vèieu? I si és així, com ens ho podríeu explicar?

Sincerament, mai no se m'havia

passat pel cap una cosa semblant. No tenc ni idea de com s'assoleix el cim de l'èxit literari, ni tan sols de si existeix tal cosa. Escric ara igual que quan era jove i era encara inèdit i ningú no em coneixia: amb la voluntat de dur a terme aquest acte de comunicació del qual et parlava fa un moment. Supòs que la realització d'aquesta comunicació seria la meva noció de l'èxit literari.

Si no estic mal informat, sou un gran cinèfil o, si més no, un bon cinèfil, fins al punt que sembla que al cine hi cercau les mateixes respostes que pugueu cercar a la literatura. Tan relacionades

estan aquestes dues arts com per intentar trobar-hi l'essència de la condició humana, allò que continuament ens estam preguntant?

No em definiria com un cinèfil, sinó, senzillament, com un espectador de cine agraït i prou constant: dit d'una altra manera, per a mi, veure una bona pel·lícula és un gran plaer. I, per fortuna, n'hi ha moltíssimes, de bones pel·lícules. I sí, em sembla indiscutible que, a pesar de les diferències òbvies, cine i literatura són dos llenguatges amb molts elements en comú –tant en la narrativa com en la poesia– i que mantenen des

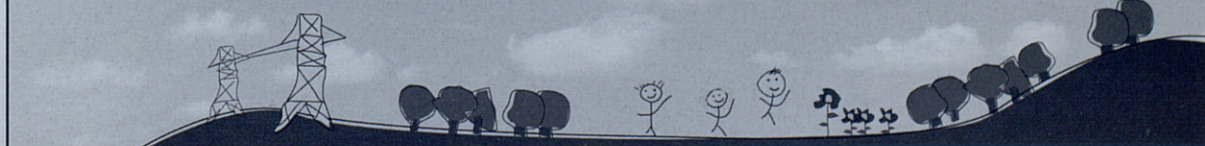
Més de 150 anys cuidant el nostre futur

Sostenibilitat

força

arrels

futur

Energia sostenible, un futur més segur
Des de sempre impulsam amb energia el desenvolupament sostenible i el futur de les nostres illes

E
gesa endesa

de sempre un diàleg artístic enormement fèrtil. Finalment, és cert que en els meus llibres sempre es poden trobar aspectes cinematogràfics –recursos narratius, imatges, construccions d'escenes o de personatges, etc–, però això tampoc no és cap tret privatiu de la meua literatura, sinó que jo diria que la influència del cine es pot donar per pressuposada en la gran majoria d'escriptors d'arreu del món de les últimes dècades.

Us sentiu igualment atret pel món del teatre? Que sapiguem no heu escrit, o publicat, fins ara, cap obra teatral. Tampoc no ha pujat a l'escenari cap adaptació escènica de les vostres novel·les, dels vostres poemaris...

M'agrada molt el teatre com a lector i com a espectador. Conec força bé aquest gènere, però de moment la meua activitat creativa no m'ha dut per aquest camí, aquesta és la veritat ara mateix.

A més, heu fet i continuau fent, encara que no sempre sigui de forma directa, sinó amb els vostres articles d'opinió, crítica literària a la premsa, a la ràdio, fins i tot a la televisió. Fins a quin punt creis que us ha ajudat a l'hora de crear?

Tampoc no em veig com un crític literari (que, per cert, és una espècie de la qual estam molt mancats), sinó com un escriptor que, com molts altres, de tant en tant té la necessitat de dir la seva sobre un llibre o sobre un aspecte del seu ofici. És més una voluntat de posar en ordre les pròpies idees i de participar del gran debat que (també) és la literatura, que no una voluntat d'exercir la crítica de manera sistemàtica. I, naturalment, aquesta participació en el debat de la literatura també forma part del procés o del fet creatiu.

On va, o cap a on va, la nostra literatura, que ara mateix sem-

bla passar per un gran moment, però sense la projecció necessària per exterioritzar-la? Creis que el premi Nobel de Literatura a un escriptor català canviaria el panorama de la nostra llengua, de la nostra cultura i de la nostra política en el si dels Països Catalans? I, en aquest cas, quin o quins escriptors pensau que estan més ben posicionats?

Crec que seria una bona notícia, i que sens dubte contribuiria que la literatura catalana tingués més visibilitat i més reconeixement internacional, però tampoc no crec que fos la panacea ni el remei miraculós contra tots els nostres problemes d'articulació interna. Pel que fa als més ben posicionats, francament no en tenc ni idea. Però, per dir un nom que em faria il·lusió, jo li donaria a Bartomeu Fiol. M'agradaria molt sentir el seu discurs de recepció del premi.

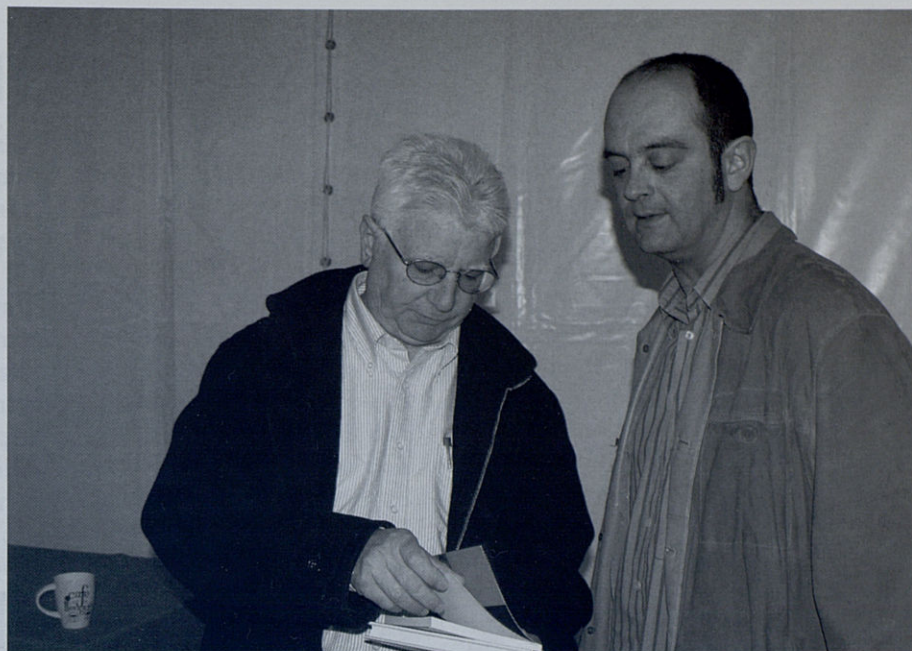

En relació amb la pregunta anterior, com veis la generació dels escriptors anomenada dels setanta, que va des d'Alexandre Ballester i Baltasar Porcel fins a, per exemple, Vidal Ferrando o Carme Riera? Fins a quin punt han influït en la vostra, la dels noranta o ja la del dos mil? Sé que, de tot plegat, se'n parla en veu baixa i sense que transcendeixi gaire.

Doncs a mi no em sembla cap secret ni res que s'hagi de dir en veu baixa: des del punt de vista de la continuïtat cultural, la generació dels setanta ha tingut un paper fonamental. I, des del punt de vista estrictament literari, és una generació que va donar alguns grans escriptors, com els que anomenes i d'altres, que lògicament han exercit una influència, o un mestratge, sobre els que hem vingut després. Però això no té res d'extraordinari: així és com funciona qualsevol cultura del món.

Quina hauria de ser la meua pregunta perquè la vostra resposta fos: «Al món, abans es deixarà de parlar castellà que català»?

No ho sé, però és que no tinc gens d'interès que la gent que parla castellà deixi de parlar-lo. No tinc res en contra del castellà, jo: hi ha una literatura magnífica escrita en aquest idioma, al qual només puc desitjar salut i llarga vida. Ara bé, sí que voldria veure el dia en què els de sempre deixin d'actuar contra la llengua catalana, deixin d'agredir-la, d'ofegar-la i de menys-

prear-la. Voldria que mai més ningú no em demanés explicacions pel fet de ser un escriptor en llengua catalana.

Insistent en aquesta línia, veis viable, com sembla ser-ho a Escòcia, la independència dels Països Catalans? Si els escocesos tenen el poeta Robert Burns com a referent cultural ideològic, quin seria a casa nostra el referent: Carles Riba, Jacint Verdaguer, Joan Fuster, Blai Bonet...?

Ara com ara, si veig viable algun procés d'independència dins l'Estat espanyol, és estrictament el de Catalunya, i encara fent un exercici d'optimisme prou considerable. La dels Països Catalans, sincerament, em sembla que va una mica més per llarg.

Malgrat tot, formam una cultura conjunta, segons em sembla deduir de tot el que heu dit fins ara, i tot plegat ho hem de considerar un gran mèrit: és tan elevat com alguns pregonen el valor de la literatura catalana? Pot competir, qualitativament, amb les grans literatures universals?

Desconec què pregonen aquests «alguns» als quals us referiu, però humilment sempre he dit que, en conjunt, la literatura catalana es pot equiparar (per qualitat, per diversitat, per riquesa, per potència, pel que vulgueu) amb qualsevol altra literatura europea sense cap complex. Ara bé, perquè això sigui plenament possible cal precisament superar els complexos que sovint alimentam, més que ningú, nosaltres mateixos.

Cream espais per conviure

Roldan
Cream espais per conviure

971 763 666 · www.rolan.es

L'exposició «L'obra d'art. Fons artístic dels primers 45 anys de l'obra cultural balear», a Artà

El passat dissabte, 4 d'abril, a Can Cardaix d'Artà, s'inaugurà l'exposició «L'Obra d'art. Fons artístic dels primers 45 anys de l'Obra Cultural Balear», mostra itinerant amb un catàleg acurat amb totes les obres que integren el seu fons artístic i que estarà present a aquest espai de dissabte, 4 d'abril, a diumenge, 26 d'abril de 2009. L'acte va comptar amb parlaments de Joana Maria Massanet, presidenta de l'OCB d'Artà; Aina

Maria Lliteras, presidenta de la Fundació; Jaume Mateu, president de l'OCB, i Rafel Gili, batle d'Artà.

En quaranta-cinc anys de singladura (celebrats al llarg del 2008 amb diversos actes), l'Obra Cultural Balear ha reunit un bon nombre de dibuixos artístics i altres obres pictòriques en diferents suports.

Passen de molt el centenar, aquestes obres, que testimo-

nien la complicitat dels artistes amb l'Obra Cultural Balear i els seus objectius. En el catàleg hi figuren noms il·lustres de les arts plàstiques d'arreu dels Països Catalans, entre els quals destaca com a estendard Joan Miró, així com Ramon Canet, Maria Carbonero, Roca Fuster, Joan Bennàssar, Alícia Llabrés, Nils Burwitz, Menéndez Rojas i Horacio Sapere, entre d'altres.

L'exposició i el catàleg que l'acompanya volen ser el testimoni de gratitud de l'Obra Cultural Balear als artistes plàstics que treballen aquí i que amb les seves creacions honoren les Illes Balears i Pitiüses en la seva projecció més enllà de l'arxipèlag.

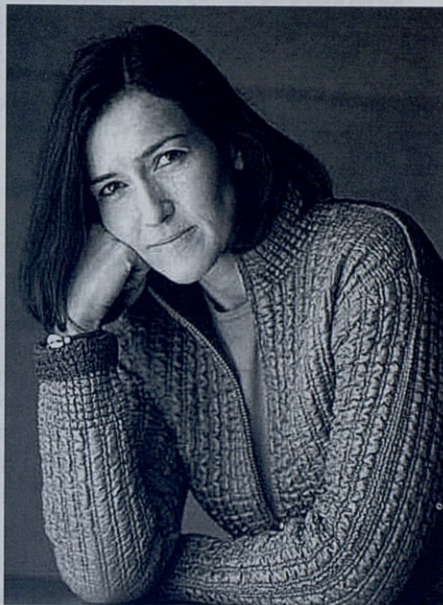
La inauguració inclogué un pisolabis i un concert de clarinet a càrrec del músic i professor Rafael Caldentey Crego.

La nova ministra de Cultura, poc propensa al català

La nova ministra de Cultura, Ángeles González-Sinde, va donar suport al «Manifiesto por la lengua común», que, promogut per gent com Fernando Savater, Albert Boadella, Mario Vargas Llosa, Félix de Azúa o Arcadi Espada, defensava la tesi de la marginació del castellà enfront del català.

Malgrat que González-Sinde no va arribar a signar el manifest, sempre va mostrar-hi simpatia. Fins i tot, va reconèixer públicament que pensava que el castellà està discriminat en algunes comunitats autònomes. El passat mes de juliol, *El País* feia enquestes relacionades amb el manifest a diverses personalitats. A la pregunta «¿El castellano se encuentra marginado en algunas comunidades?», la nova ministra, llavors presidenta de l'Acadèmia de Cine, responia que «me temo que sí, aunque pueda sonar políticamente incorrecto. Hay autonomías donde los niños saben desenvolverse sólo en su lengua materna».

Aniversari de la revista «Temps Moderns»

Enguany se celebra el quinè aniversari de l'emblemàtica revista de cinema *Temps Moderns*, editada per "Sa Nostra".

Per aquest motiu, la Caixa de Balears ha preparat una sèrie d'actes commemoratius, entre els qual destaca el cicle anomenat «Cuina i Cinema», que pretén analitzar la relació entre el món del setè art i el de la gastronomia, i les seves influències mútues. En aquest cicle, el passat 30 de març es va projectar la pel·lícula *La última cena*, del director cubà Tomás Gutiérrez Alea, i que fou presentada per Reynaldo González, premi Nacional de Literatura Cubana. També hi prengueren part Antoni Sorà, director gerent de la Fundació Sa Nostra; Jaume Vidal, responsable d'audiovisuals del Centre de Cultura, i Octavio Caballero, responsable de la cafeteria del Centre de Cultura, que també participa en l'organització d'aquest cicle.

El film *La última cena* tracta d'un comte cubà esclavista que es penedeix de ser-ho, per la qual cosa convida dotze dels seus esclaus a un sopar.

El proper número de *Temps Moderns* estarà dedicat als cinemes italià i turc.

EL MIRALL

amb el suport de

Consell de Mallorca

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

«Drets per la Llengua»: dissabte, 9 de maig, cadena humana per la llengua

MACIÀ CALAFAT

L'Obra Cultural Balear organitza, el proper dissabte 9 de maig, a les 18.00 hores, a Palma, una cadena humana per la llengua.

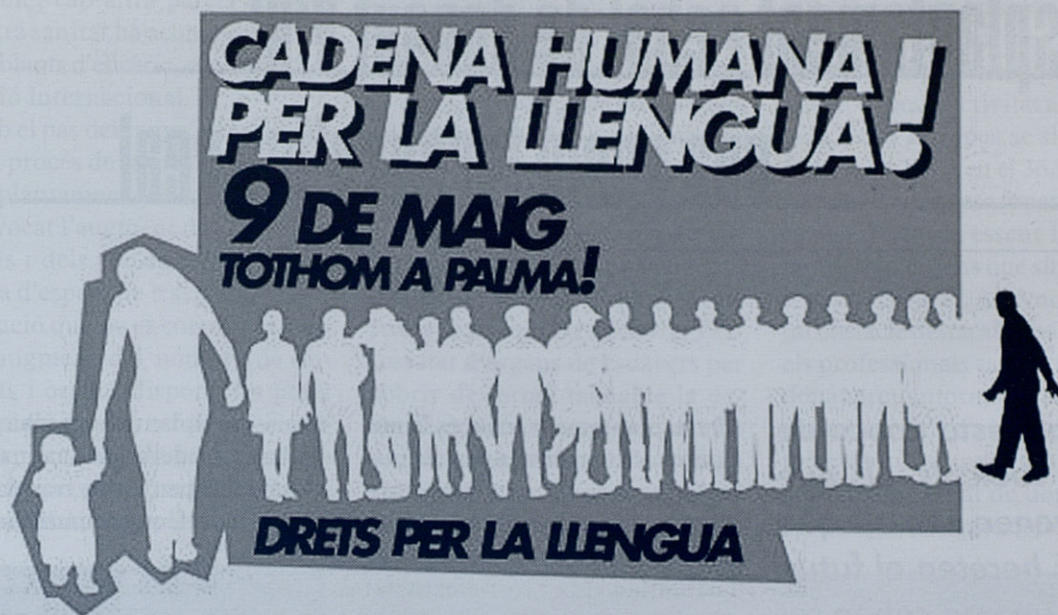
L'acte té com a objectiu respondre als atacs contra el català dirigits des d'un determinat sector polític i social. Amb el lema «Drets per la Llengua», l'entitat fa una crida als mallorquins i mallorquines conscients a omplir el centre de la ciutat per reivindicar el dret dels ciutadans a fer servir el català sempre i arreu, fet que implica que les administracions públiques tenen el deure de garantir l'atenció en la nostra llengua. L'OCB també fa una crida a les persones que, nascudes a Mallorca o a la resta del món, parlen altres idiomes a afegir-se a aquesta demanda i a exigir a les institucions el seu dret a conèixer la llengua pròpia de Mallorca.

La passada mobilització d'una part del personal sanitari contra la llengua, percebuda per l'OCB com la punta llança d'una campanya d'atacs i de criminalització contra els parlants de la llengua pròpia de Mallorca, ha fet decidir l'entitat a convocar aquesta gran mobilització. L'OCB ha donat a conèixer un decàleg amb la seva posició davant aquesta ofensiva antimallorquina:

1. Des d'ara mateix, l'OCB fa responsables els membres de l'actual direcció del Partit Popular de qualsevol conflicte lingüístic i de qualsevol discriminació cap als ciutadans de les Illes Balears que exerceixin el seu legítim dret a expressar-se en la llengua pròpia.
2. L'OCB defensarà, com ha fet al llarg de la seva història, els drets i la dignitat dels catalanoparlants per mitjà de tots els mitjans democràtics possibles. L'OCB considera inacceptable

que determinades forces polítiques i socials neguin, *de facto*, la plenitud de drets de l'única llengua pròpia de les Illes Balears.

3. L'OCB rebutja, així mateix, l'actitud dels sectors extremistes que volen limitar la llibertat dels ciutadans a conèixer la llengua pròpia de l'arxipèlag.
4. L'OCB crida a tota la ciutadania de les Illes Balears a afegir-se al procés de normalització lingüística i a rebutjar les actituds contràries al coneixement i a l'ús de la llengua catalana.
5. L'OCB demana a la societat civil de les Illes Balears que faci feina per contrarestar la campanya de mentides, tergiversacions i ocultacions que pretén restringir el dret dels ciutadans a relacionar-se en català amb l'Administració pública.
6. L'OCB rebutja les actituds que posen en perill la convivència i la pau social.
7. L'OCB insta a totes les forces polítiques a respectar el consens en matèria de política lingüística establert durant el període democràtic, plasmat en l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i en la Llei de normalització lingüística
8. L'OCB demana a la ciutadania de les Illes Balears, a la societat civil i a totes les forces polítiques democràtiques que uneixin esforços a favor de la convivència lingüística i que aïllin políticament els sectors que promouen la confrontació social.
9. L'OCB demana a tots els ciutadans de les Balears que partici-

pin en les assemblees informatives que es faran pròximament a tots els municipis de Mallorca.

10. L'OCB convoca a tots els ciutadans a participar a la gran cadena humana pels drets lingüístics que es formarà a Palma el proper dissabte 9 de maig.

L'entitat té clar que la campanya actual només és el començament d'una gran mobilització dels sec-

tors contraris a la llengua i la cultura de Mallorca convocada amb una clara intencionalitat política: per una banda, tapar els casos de corrupció que afecten el PP i, per l'altra, intentar repetir una estratègia de mobilització social que la formació creu que li ha donat un bon resultat a Galícia. Davant aquests atacs, l'OCB considera que cal donar una resposta ferma i contundent, única manera d'acon-

seguir la rectificació de l'ofensiva contra la convivència lingüística iniciada durant les darreres setmanes. De la mobilització social, en dependrà la preservació del model lingüístic aprovat per totes les forces polítiques de les Balears al llarg d'aquest període democràtic. Per aquest motiu, l'OCB fa una crida als ciutadans perquè omplin el centre de Palma el dissabte 9 de maig.

CENTRES DE SERVEIS SOCIALS al teu costat

MESTRAL c. Soltes 15 • 971 22 10 23
 PONENT c. Soltes 15 • 971 45 02 94
 CIUTAT ANTIGA c. El Temple 10 • 971 71 08 12
 NORD c. Soldat Soberats Antolí 27 • 971 29 25 25
 ESTACIONS c. Plaça Espanya s/n • 971 29 70 62
 LITORAL DE LLEVANT c. José Vargas Ponce 24-A • 971 26 86 90
 SECTOR EST c. Mimosa 4 • 971 70 61 90
 LLEVANT NORD c. Pare Bayo 17 • 971 42 06 97
 LLEVANT SUD c. Joan Alcover 59 • 971 46 38 15

Ajuntament de Palma

Àrea de Benestar Social Participació i Cultura

Trasplantament renal de donant viu: una opció terapèutica real

JULIO VELASCO

En aquesta època de canvis radicals, els que aprenen són els que hereten el futur. Els que ho saben tot solen estar equipats per viure en un món que no existeix.

El trasplantament renal és la millor opció terapèutica per a la malaltia renal crònica en fase terminal, i proporciona millors resultats en termes de supervivència, qualitat de vida i cost-efectivitat que no el tractament substitutiu amb diàlisi.

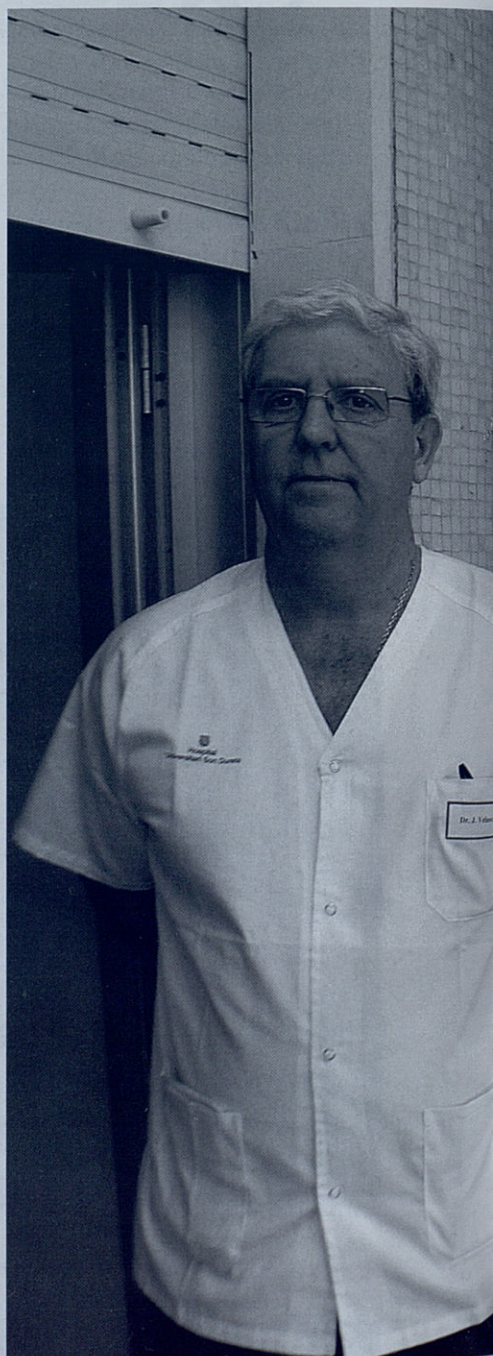
Els ronyons per a trasplantament procedeixen fonamentalment de donants cadàver (difunts amb mort encefàlica) que han donat els seus òrgans per ser trasplantats en morir o de pacients que fan la donació del ronyó en vida, la qual cosa constitueix la donació renal de viu.

Espanya és el país del món que té una taxa més alta de donants cadàver per milió de població: 33-35 donants pmp, en els darrers anys –la Unió Europea té 16,8 donants pmp i els EUA té 26,6 donants pmp–, i és l'únic que ha presentat un increment progressiu i mantingut en el temps en el nombre de donants d'òrgans. Com a exemple, mentre que Espanya només representa el 0,7% de la població mundial, al nostre país es generen el 7% de tots els donants morts d'òrgans del món.

Com a conseqüència d'aquesta activitat de donació, els programes de trasplantaments estan plenament desenvolupats, i, actualment, el trasplantament de qualsevol òrgan representa una opció terapèutica habitual de molts d'hospitals del país. Des de final dels anys vuitanta fins a l'actualitat, s'han fet a Espanya més de 70.000 trasplantaments, dels quals 45.000 corresponen a trasplantaments re-
nals.

L'èxit espanyol en matèria de do-

nació i trasplantament s'ha atribuït a un model organitzatiu únic: el model espanyol de trasplantaments, un referent mundial indis-

cutible; cap altra parcel·la de la nostra sanitat ha aconseguit cotes semblants d'eficàcia, prestigi i projecció internacional.

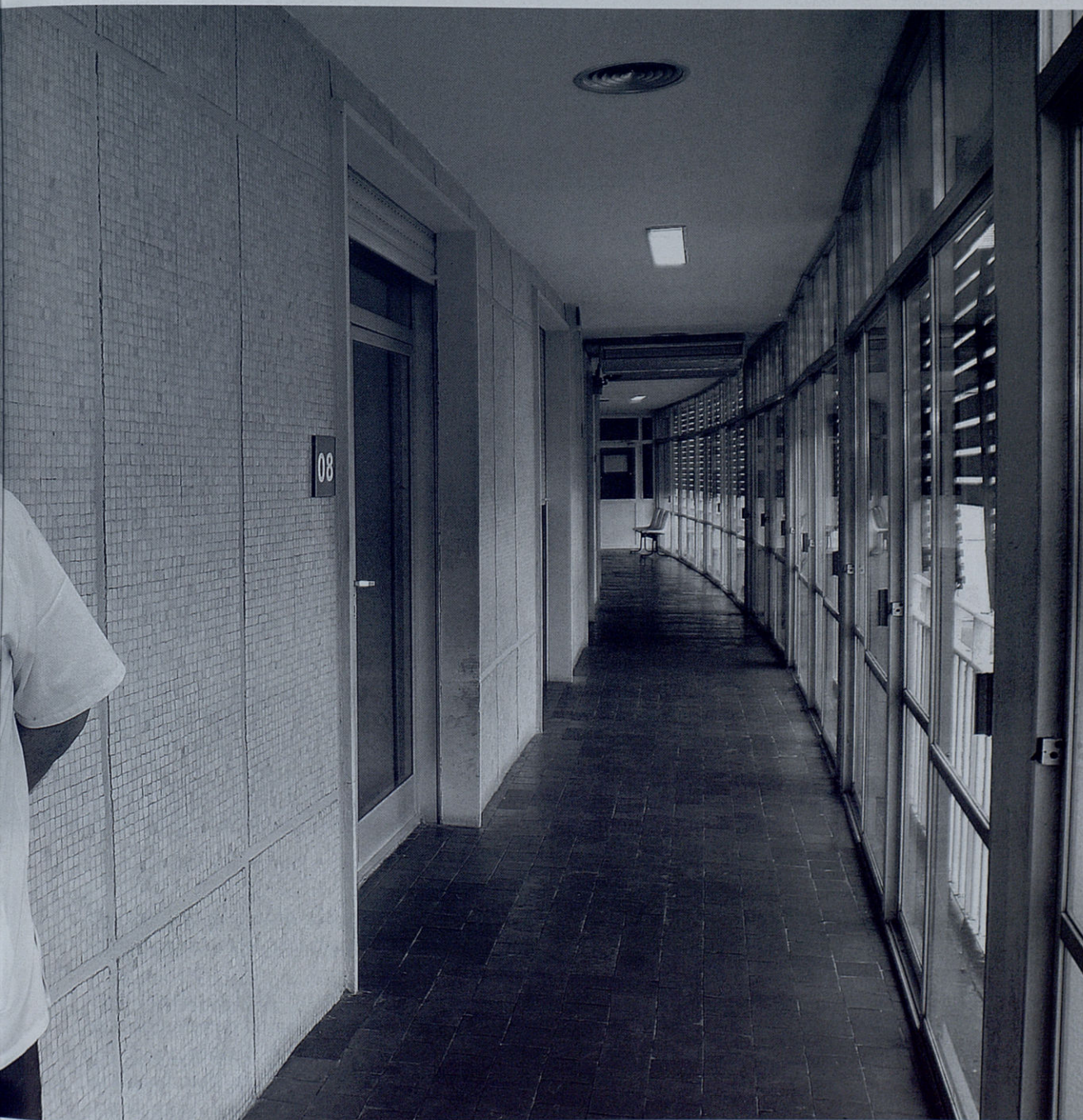
Amb el pas dels anys, hem assistit a un procés de «normalització del trasplantament», la qual cosa ha provocat l'augment de les indicacions i dels pacients inclosos en llista d'espera de trasplantament, situació que no es correspon amb un augment del nombre de donants i òrgans disponibles per a trasplantament, o bé ho fa molt lentament. Aquest fet ha generat una desproporció entre l'oferta i la demanda de qualsevol tipus de

trasplantaments, però fonamentalment el de ronyó. A pesar dels 2.229 trasplantaments renals que es varen fer l'any 2008 en diversos hospitals espanyols, continua havent-hi 4.000 pacients en espera de rebre un trasplantament renal.

Hem de recórrer a altres fonts d'obtenció d'òrgans, i la donació renal de viu és una opció terapèutica real que pot ajudar a pal·liar l'escassetat d'òrgans de cadàvers per cobrir de forma raonable la demanda existent, a més té un risc escàs per al donant. Avui dia, a Espanya, el trasplantament renal de donant viu representa el 7% de

tots els ronyons trasplantats.

Hi ha diferents causes que han impedit el desenvolupament adequat d'aquesta activitat a Espanya (a la Unió Europea se situa en el 16,9% i als EUA en el 36,3%). Probablement, la causa fonamental ha estat i continua essent la important font d'òrgans que suposen els donants cadàver. Això no obstant, un obstacle destacable ha estat que els professionals sanitaris no han donat prou informació detallada i sistemàtica de l'excel·lent opció terapèutica que representa el trasplantament renal de donant viu, amb uns avantatges coneguts res-

pecte al trasplantament renal de donant cadàver.

Entre els avantatges del trasplantament renal de donant viu, cal destacar que la supervivència del ronyó trasplantat és més elevada (16,1 anys enfront de 10,2 anys en el cas de donant cadàver), hi ha menys incidència de rebuig agut, s'optimitza la immunosupressió i, en molts de casos, s'eviten les complicacions que envolten la diàlisi davant la possibilitat d'un trasplantament anticipat a aquesta.

La donació de viu ha de ser un complement a la donació de cadàver, mai no n'ha de ser una substitució. Els programes de trasplantament de donant renal viu han de complir escrupolosament la normativa legal vigent, cal evitar pràctiques no correctes i s'han de fer només en centres hospitalaris expressament autoritzats per l'autoritat sanitària de la comunitat autònoma. La protecció integral del donant viu ha de ser una prioritat de tots els programes. Per al donant, la morbiditat a curt i llarg termini és escassa i el risc de mortalitat raonablement baix (0,03%). Qui pot ser un donant renal viu? Tota persona que compleixi els requisits establerts per la llei (article 9 del Reial decret 2070/1999, de 30 desembre) i faci la donació del ronyó en vida; a més, el fet d'extreure-li el ronyó ha de ser compatible amb la vida i el seu organisme ha de poder compensar la funció d'aquest òrgan de forma adequada i prou segura. La donació renal de viu s'ha de fonamentar en uns principis ètics sòlids, com ara l'altruisme, l'absència de coerció o compensació monetària, l'autonomia de la persona en la presa de decisions, la beneficència i la no-maledicència.

El procés s'inicia quan el nefròleg responsable de la consulta prediàlisi informa de manera detallada i sistemàtica el pacient amb malaltia renal crònica de les opcions terapèutiques i quirúrgiques derivades de la seva malaltia, així com dels avantatges i desavantatges del trasplantament renal, tant de ronyó procedent de cadàver

com de donant viu. Davant l'opció de la donació de viu, manifestada de forma expressa, lliure, conscient i desinteressada pel donant (emparentat o no emparentat amb el receptor), cal iniciar l'estudi clínic i quirúrgic del donant i del receptor, ja que és un requisit

imprescindible que hi hagi una compatibilitat correcta entre ambdós.

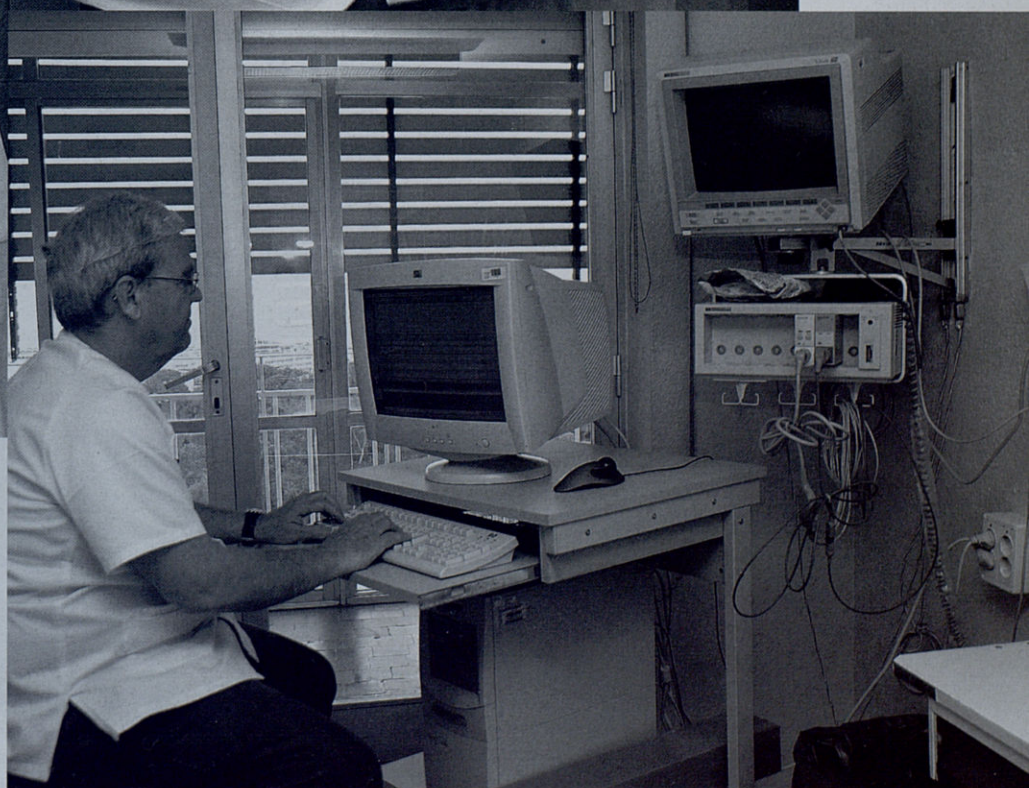
L'Hospital Universitari Son Dureta, hospital de referència de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i un dels hospitals amb un nombre més gran de do-

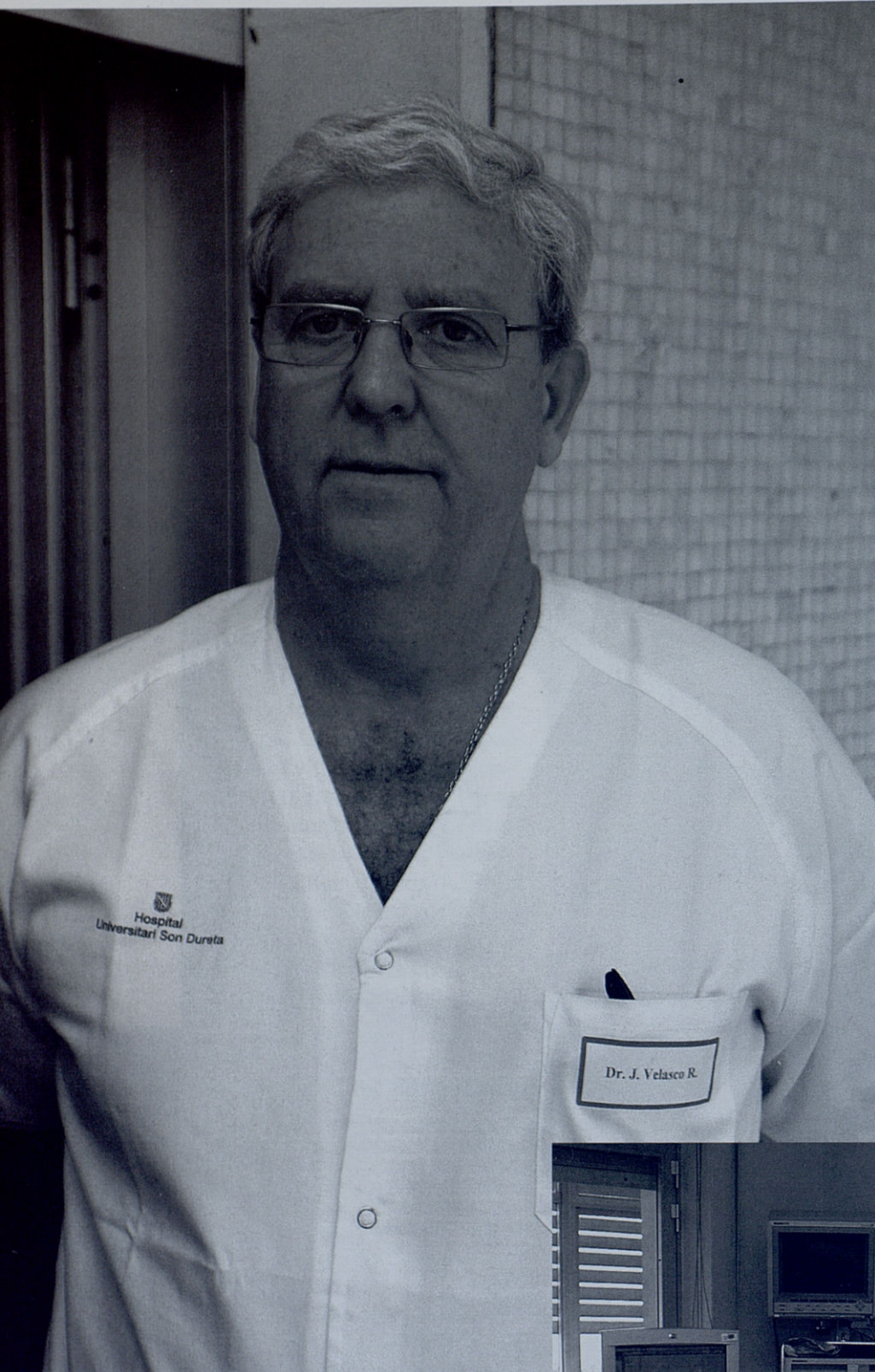

Els doctors Julio Velasco, Javier Homar i Jon Pérez.

nants cadàver del país, se sumará pròximament als 23 centres hospitalaris nacionals que exerceixen l'activitat de trasplantament renal de donant viu.

La donació renal de viu implica una activitat multidisciplinària que requereix una logística d'ac-

tuació complexa, molt diferent de qualsevol activitat mèdica i/o quirúrgica de l'hospital. És un procés en el qual és necessària una sistemàtica progressiva, en què el temps d'actuació està marcat per un diagnòstic correcte de viabilitat mèdica, quirúrgica i psicològica del donant. Per a això, calen uns protocols d'actuació consen-

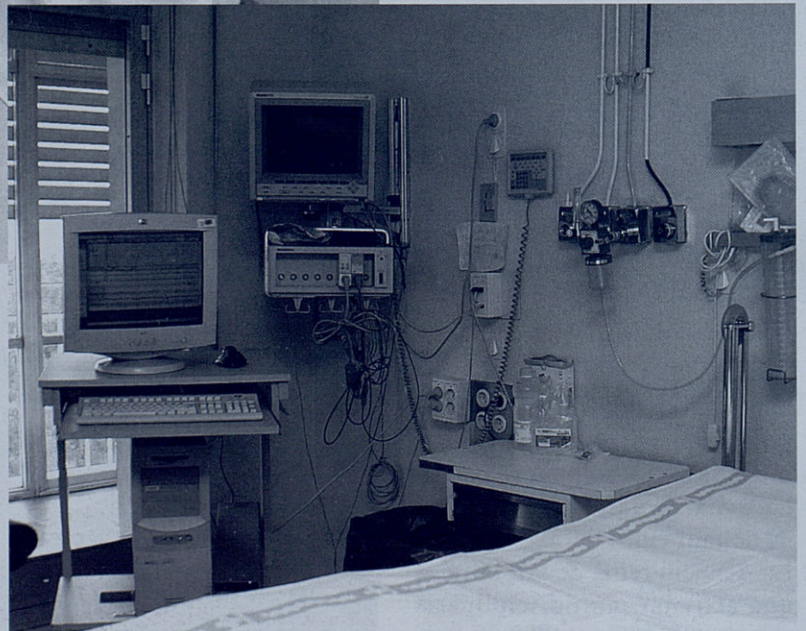
suats i estrictes que haurà de valorar el Comitè Ètic de l'hospital en cada cas determinat per ratificar l'excel·lència del procediment.

Abans de dur a terme el trasplantament renal de donant viu, els metges responsables del procés i el donant renal hauran d'acudir al Registre Civil per ratificar la seva voluntat de donació i signar el document de cessió de l'òrgan davant el jutge encarregat del registre.

L'objectiu d'aquesta activitat a l'Hospital Universitari Son Dureta és augmentar la taxa de donació renal de l'hospital amb una tècnica de trasplantament complementària a l'activitat de donació de cadàver per reduir la llista i el temps d'espera dels nostres pacients, amb la finalitat de millorar les seves expectatives i la seva qualitat de vida.

Com a coordinador de trasplantaments de l'Hospital Universitari Son Dureta he tingut el privilegi de treballar amb professionals excepcionals de diferents àmbits, gràcies als quals serà possible que el trasplantament renal de viu sigui una opció terapèutica real a l'Hospital Universitari Son Dureta.

****El doctor Julio Velasco Roca és coordinador de trasplantaments de l'Hospital Universitari Son Dureta.***

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat

Sucursal

DC

Número de compte

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:

Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà anualment mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

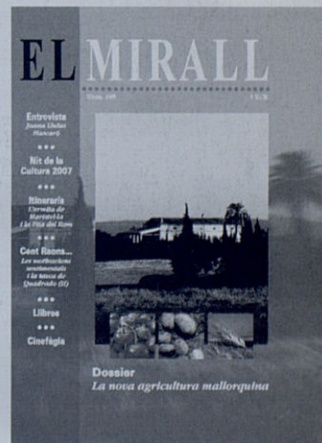
☐ 25,00 €

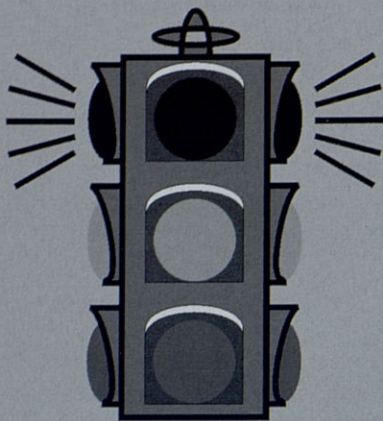
☐ Aportació especial (indicaue-ne l'import): €

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que enviïs un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

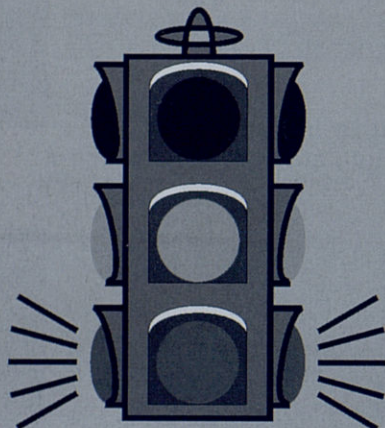
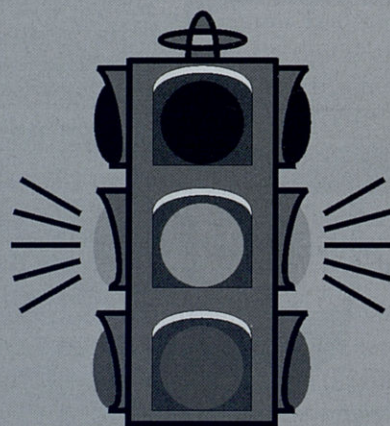

VERMELL

A Rosa Estaràs, per haver-se tret la careta amb unes declaracions de menyspreu cap als drets lingüístics dels catalanoparlants. Per a l'exvicepresidenta del Govern, l'Estatut no reconeix el dret dels ciutadans a ser atesos en català per part de l'Administració pública. La posició d'Estaràs, a part de ser mentida, representa una ruptura amb la política lingüística de consens establerta per totes les forces polítiques al llarg dels anys vuitanta. És més, significa negar el que se suposa que és el gran argument del PP contra el català, la defensa del «bilingüisme». Per primera vegada, Estaràs defensa explícitament la condició de ciutadans de segona dels catalanoparlants. Caldrà que els seus votants en prenguin nota, no fos cas que el PP els acabàs tancant a una reserva.

GROC

A la Conselleria de Salut del Govern de les Illes Balears, per haver aprovat el Decret que regula els coneixements de català que han d'acreditar els treballadors del sistema sanitari públic. Tot i demanar un nivell més baix que a la resta dels funcionaris de la Comunitat Autònoma, les múltiples excepcions presents i els terminis excessivament generosos, el Decret representa una passa endavant en el compliment de la legalitat i en el reconeixement del dret dels ciutadans a ser atesos en català en el sistema sanitari públic. Ara cal exigir a la Conselleria que dediqui els recursos econòmics i els mitjans tècnics suficients per formar els treballadors de l'IB-Salut.

VERD

Al Consell Social de la Llengua, per haver aprovat el Pla de normalització lingüística. El text, l'elaboració del qual va estar aturada durant els quatre anys del Govern Matas, ha vist finalment la llum, amb un ampli suport dels membres de l'organisme. El Pla serà el full de ruta del procés normalització lingüística durant els propers anys i significarà avanços importants en àmbits tan diversos com l'escola, l'Administració pública, els mitjans de comunicació, les noves tecnologies, el món del lleure i d'altres.

OFICINA DELS **DRETS** LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

SA NOSTRA ACTITUD *participa*

i decideix el destí
dels beneficis
que generes

www.actitudsanostra.com

Tomeu Català
Director Projecte Home

 Obra Social
SA NOSTRA Caixa de Balears

Joan Miquel Oliver i Hilari de Cara:

dos vers creadors

RIEL MESQUIDA

UN DISC I UN LLIBRE DEL LÍDER D'ANTÒNIA FONT. *Bombón mallorquí*, com es deia en «bon mallorquí», era un gelat que bressolà moltes de les nostres infanteses erstiuenques. L'horabaixa primaveral amb fonolls, espasetes i caps blaus i un vent color carabassa. I aquestes cançons a l'ipod que m'acompanyen, del nou disc *Bombón mallorquí* de l'Oliver en

solitari. Joan Miquel Oliver, compositor i intèrpret de la banda Antònia Font publica disc nou, *Bombón mallorquí* (Blau/DiscMedi), i treu llibre, *Quadern 2008* (Editorial Empúries). Ell ha dit que és una biografia poètica musicada, i té tota la raó: dotze cançons «oliveres» a voler, pop, folk, música electrònica, reggae, rap, etc. amb lletres sobrealistes

Joan Miquel Oliver

BOMBON MALLORQUIN

amb polos de llimona, de menta, marcianets de Mart, taxis, robots, un avió de paper i un treball dels llenguatges ben personal. «Final Felç», el videoclip del disc, el podeu trobar al You Tube. Pere Debon, Jaume Manresa i Joan Roca l'acompanyen. *Quadern 2008* són 120 planes escanejades de la llibreta que Oliver ha fet servir un any i mig per fer esbossos i idees del disc. Oliver diu: «La data coincideix aproximadament amb el final de la redacció de la novel·la, i el tema és el mateix que la darrera pàgina del relat: el final felç. Puc dir que, en general, *Bombón Mallorquín* és una continuació del llibre.» Hi ha l'evolució de les lletres de les cançons, alguns projectes de novel·la, dibuixos, esquemes de guions etc. Podem llegir alguns capítols d'*El misteri de l'amor* que no varen sortir, lletres i estructures de cançons, un repàs del vocabulari de les cançons, etc. I Oliver ens comunica que el disc s'hauria pogut titular *Mountain Bike* o *Also available in CD*. Les

últimes pàgines del llibre contenen la transcripció de la llibreta manuscrita, però Oliver diu als lectors: «Si us plau, per molt ben ortotipografiat que ho vegeu, no oblideu que eren simples assaigs destinats a passar la resta de la vida física de primer tancats i més tard perduts.» Un disc i un llibre que valen l'alegria!

HILARI DE CARA: LA SAVIESSA DE LA INCERTITUD

El principi d'*Un llac en flames* (Quaderns Crema), la primera novel·la del poeta Hilari de Cara, diu: «Gori Desclot, arraulit contra una paret de l'habitació, pensava que hi ha qualche cosa incòmoda en una orgia, s'evidencia amb qualsevol silenci, pausa, canvi o amb l'atzar de la fisiologia. Potser ineluctablement s'estableixen relacions de poder, relacions de competència i de revenja, a estones els papers ancestrals del llop líder, de la femella poderosa, del paper de la mantis religiosa; a estones semblaria que hi ha vençuts que pa-

ren el coll per implorar clemència. També hi ha quelcom d'avorrit, d'estèril, potser relacionat amb les ombres fosques de la culpa, amb la incapacitat per al gaudi pur, intemporal, intranscendent i banal, lligat a l'ombra de la transcendència i del sentit, a una dificultat de prescindir de la consciència, d'instal·lar-se més enllà de tot sentit fort, i ser capaços de construir sense ombres, d'entrar en el pur terreny del plaer, en el plaer del plaer.» Vuit planes amb la descripció d'un sexe a molts, d'una orgia, no és un començament habitual en les novel·les catalanes contemporànies, en què la linealitat i la carrincloneria solen atacar des de les primeres línies. I si aquest sexe compartit ens permet conèixer Bernat Riera, Gori Desclot i Marc Crespí amb uns perfils estremidors en què la ment i la perdiu s'entrecreuen en el paisatge, tenim un inici novel·lesc original. Però l'originalitat podria ser només una aparença vana, una troballa aïllada, una arrancada de cavall. Res

de tot això. La lletra d'Hilari de Cara, quan el lector comença a devorar les planes del llibre, ens mostra un idioma personal, filat amb l'ofici d'un poeta que sap que tot en el text és significatiu i fonamental, que aquella forma que crea amb esforç tens, giny i enginy, és tot quant té per fer la trama de la seva història, és la trama i l'ordit pur. Una història que juga meravellósament amb el temps, amb els temps, i ens duu al 1969, després, al 1994 i al 1936. Llegesc amb la passió d'haver fet una troballa. Sabia, feia estona, que Hilari de Cara preparava una trilogia novel·lesca. N'havia vist esborranys i esborranys. Sabia que feia feina a consciència. El poeta és el gran treballador del «com», de la forma. Actualment hi ha molts de novel·listes que són obrers del «què», del tema: a posta hi ha tantes de

novel·les dolentes. Hilari ha fet una feina amb la llengua d'aquelles tan difícils i que quan les llegeixes semblen senzilles: com si les frases li sortissin en estat de gràcia. Però no, en aquella forma de contar hi ha una construcció molt exacta del sentit, de les significacions, de les músiques verbals. I *Un llac en flames* llisca llatina i t'enganxa i et fa vibrar i et fa rellegir i et fa assaborir frases, diàlegs, paisatges. La figura del protagonista, Marc Crespi, és l'eix, el fil conductor, per contemplar l'avui, l'ahir i el després-ahir d'una Mallorca en què les crisis formen l'atmosfera quotidiana, en què el passat retorna per on menys ho esperes, en què l'èxit només és un miratge. Crec que feia molta d'estona que no havia llegit una visió de la guerra incivil del 36 tan plena de veritat i de calfreds amb un

llenguatge contingut i transparent. Hilari de Cara ha superat amb aquesta *opera prima* la prova de foc de la seva primera novel·la i ens ha deixat amb ganes d'assaborir la pròxima. Ha practicat amb cal·ligrafia bona aquest art d'escriure que posseeix com a única certesa la saviesa de la incertitud, com deia Kundera, i que crearà una fita dins el nostre esquifit panorama literari. Don temps al temps.

MORT D'UN BON DIRECTOR DE TEATRE CATALÀ. Obr el diari electrònic *Vilaweb* i em trob la notícia, trista i dura, com una galtada. L'escriptor i director teatral Ricard Salvat s'ha mort avui, dia 24 de març de 2009, a Barcelona. Salvat va ser un dels homes bons i savis que vaig conèixer als anys seixanta a Barcelona. Fundador de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual i director d'obres que van marcar època, com la *Ronda de mort a Sinera*, de Salvador Espriu, que es va estrenar al Teatre Lliure l'any 1965. Ara estava a punt de sortir *Animals destructors de lleis*, una novel·la amb la qual Salvat va guanyar el premi Joanot Martorell de l'any 1959, i per a la qual havia fet un pròleg. Aquesta tardor passada de 2008 vaig estar amb ell després de veure el seu excel·lent muntatge d'*Un dia. Mirall trencat* de Mercè Rodoreda. Amb més dues-centes obres a l'esquena, tenia un aspecte saludable i senyoriol, sempre amb l'humor i la frase esmolada d'una intel·ligència sàvia i combativa. Era un artista i un educador. Gràcies, Ricard, per tot allò que ens has donat!

GRUP ava

Viajes
Martel

BAL. 029 M/D

Oms, 50 · Ap. Correus 696
07003 Palma (Mallorca)

Tel. 971 723 842

Fax 971 726 942

A/e: ventas@viajesmartel.com

Carles III, 22 b · Ap. Correus 655
07800 EIVISSA

Tel. 971 312 472

Fax 971 311 708

A/e: martelib@viajesmartel.com

M. Lluïsa Serra, 30 b · Ap. Correus 86
07703 MAÓ (Menorca)

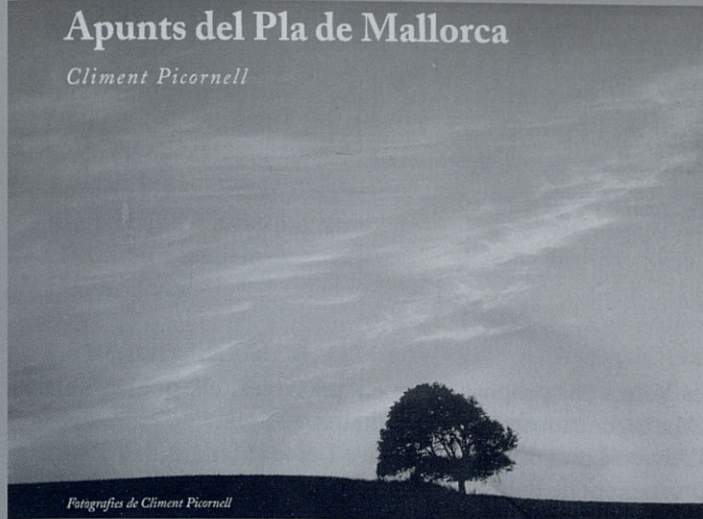
Tel. 971 367 013

Fax 971 367 311

A/e: martelme@viajesmartel.com

Apunts del Pla de Mallorca

Climent Picornell

Climent Picornell
Fotografies de Climent Picornell
Apunts del Pla de Mallorca

Col·lecció Ramon Llull, 12
El Gall Editor i IEB.
Pollença, 2008

Mn Antoni Maria Alcover
Adaptada per Pere Rosselló Bover
Il·lustracions de Pau Oliver García-Delgado
La flor romanial
Editat per l'IEB i Editorial Moll. 2009

Aquest llibre va rebre el
III Premi La Punta del Llapis
d'Il·lustració (2008) convocat per l'IEB.

ART-XIPÈLAG

Juan Avila · Pere Capella · Paca Florin · Alicia Llabrés · Enric Riera · Pep Tur

Institut
d'Estudis
Baleàrics

ART-XIPÈLAG

Carpeta d'obra gràfica
Art i poesia.
Sis litografies originals
d'artistes de les Illes
acompanyades d'un poema.

Institut
d'Estudis Baleàrics

www.iebaleaics.org / info@iebaleaics.org

Álvaro Leiva: «Mare»

JOSEP MARIA ALAMINOS

L'espai de ses Voltes ens proposa l'exposició «Mare», una mostra de fotografies d'Álvaro Leiva promoguda per l'Ajuntament de Palma i Caja Mediterráneo. Es tracta d'un recorregut per les costes de diferents països mediterranis captant-

Ferri travessant el Bòsfor. Istanbul, Turquia.

ne els paisatges, els pobles i els habitants.

Álvaro Leiva (Madrid, 1970) treballa per a l'agència fotogràfica Pano Pictures i per a diferents revistes. La seva formació professional és bàsicament autodidacta, fins que l'any 1989 comença a fer fotos de manera professional i, des de llavors, ha viatjat a més de 80 països. L'any 2004, cent de les seves fotografies dels rius Amazones, Níger, Mekong, Ganges i Mississipí es varen mostrar durant el festival de fotografia Fotofest a Houston (EUA).

El seu treball sobre els rius ha estat seleccionat en dues ocasions (2004 i 2006) com a finalista del premi W. Eugene Smith Grant, i l'Expo de Saragossa 2008 ha publicat un llibre sobre aquest projecte. Les seves imatges titulades *Riu negre*, que mostren la comunitat afroamericana del sud del Mississipí, es varen projectar al Festival Visa pour l'Image 2007. En aquests moments treballa en

*Platja d'Al-Hoceima.
Regió del Rif, el Marroc.*

diferents projectes que tracten sobre la transició a Cuba, la pol·lució al riu Ganges i les gents del Mediterrani. Una selecció d'aquest últim treball ha estat publicada recentment a manera de sèrie per *El País Semanal*.

La frontera inexistent

«Mare» és un viatge que ens mostra les gents que viuen al costat del

Mediterrani, una mirada sobre les seves vides i els seus costums en un recorregut que abasta països com Espanya, el Marroc, Itàlia, França, Albània, Grècia, Turquia, Israel, Tunis o Síria. El conjunt abasta també els paisatges d'aquests països, tan similars per compartir la mateixa climatologia. Leiva retrata les platges, les costes, els ports, les botigues, les places, els banyistes, els monuments,

Pescador. Port de Vlora, Albània.

Ferri travessant el Bòsfor. Istanbul, Turquia.

Tendències

Construcció d'apartaments. Saranda, Albània.

els mercats, els parcs, els edificis, els cafès, els pescadors, els vaixells, les festes, els costums i les tradicions dels pobles mediterranis. El conjunt ens fa reflexionar sobre les similituds i les diferències que uneixen i separen els països mediterranis, i ens acosta a les mirades amables dels seus habitants.

El treball de Leiva se situa entre el documentalisme i la fotografia neorealista. Les seves instantànies capten moments efímers, realitats quotidianes que reflecteixen històries individuals i col·lectives. L'autor utilitza un estil que barreja el relat i el reportatge, i ens mostra els treballs, els jocs, el creixement

desordenat de les ciutats, les tradicions culturals, la vida dia a dia.

Es tracta d'una fotografia nua, allunyada de tot artifici, en què allò important és el sentiment. A banda de la preocupació formal, Leiva projecta també el sentiment, el sentit ètic i el sentit estètic, i aconseguix, en el conjunt de l'exposició, elaborar un missatge comprensible per a l'espectador: les diferents cultures que compartim les aigües del Mediterrani tenim moltes coses en comú.

En el magnífic catàleg que acompanya l'exposició, l'antropòleg i reconegut realitzador de documentals Luis Pancorbo, escriu: «Roques i núvols, costes, illes, i

cultures distintes, més que oposades, van passant davant la càmera de l'autor i deixant la seva petjada. Es veuen gents gaudint d'un dia de platja al Marroc o a Espanya. Tampoc hi ha fronteres a la mar de l'horabaixa, bé sigui a les illes Sanguinaires de Còrsega, amb la seva capacitat de ténir-se de color púrpura, com en la rifa costa d'Alhucemas. [...] Allà, com a tants altres indrets mediterranis, hi ha les mateixes ganes de viure la llum.»

Álvaro Leiva
«Mare»
Ses Voltes, Palma
Fins al 7 de juny

**ELS
NOSTRES
POBLES**

suplement
d'EL MIRALL

amb el suport de:

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Presidència
Direcció General de Comunicació

**GOVERN
de les ILLES
BALEARS**

www.illesbalears.cat

El Corte Inglés,
organitzador des de fa 30 anys
de la gran festa de l'esport
popular a Barcelona.

SOM UN MÉS

Quan correm al teu costat entre tota aquesta multitud, sense cap altra meta que participar. Quan aplaudim un espectacle, una òpera o un concert. I especialment, quan ens enorgulлим de la nostra cultura i les nostres tradicions, com quelcom nostre que cal defensar. Per això, i per moltes coses més, a El Corte Inglés ens sentim un més a fomentar la cultura catalana i donar-li suport.

El Corte Inglés

Patrocinador oficial del QUIOSC-CAT
de l'APPEC.

GRAN TEATRE DEL LICEU

El Corte Inglés,
mecenes del Gran
Teatre del Liceu.

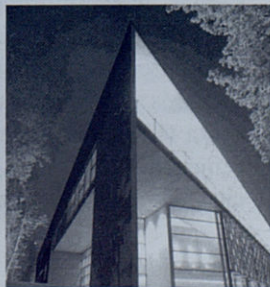
PALAU DE LA MÚSICA

El Corte Inglés,
membre d'honor
de la Fundació
Orfeó Català-Palau
de la Música Catalana.

AUDITORI DE GIRONA

El Corte Inglés,
patró de la Fundació
Auditori-Palau de
Congressos de Girona.

ESCOLA DE SARDANES

El Corte Inglés organitza
des de fa 31 anys
aquesta escola, on
més de 20.000 nens
i nenes han après
a ballar sardanes.

MINYONS DE TERRASSA

El Corte Inglés,
patrocinador des de
fa disset anys de la
Diada dels Minyons
de Terrassa.

Fartàritx i Alcanella

GASPAR VALERO

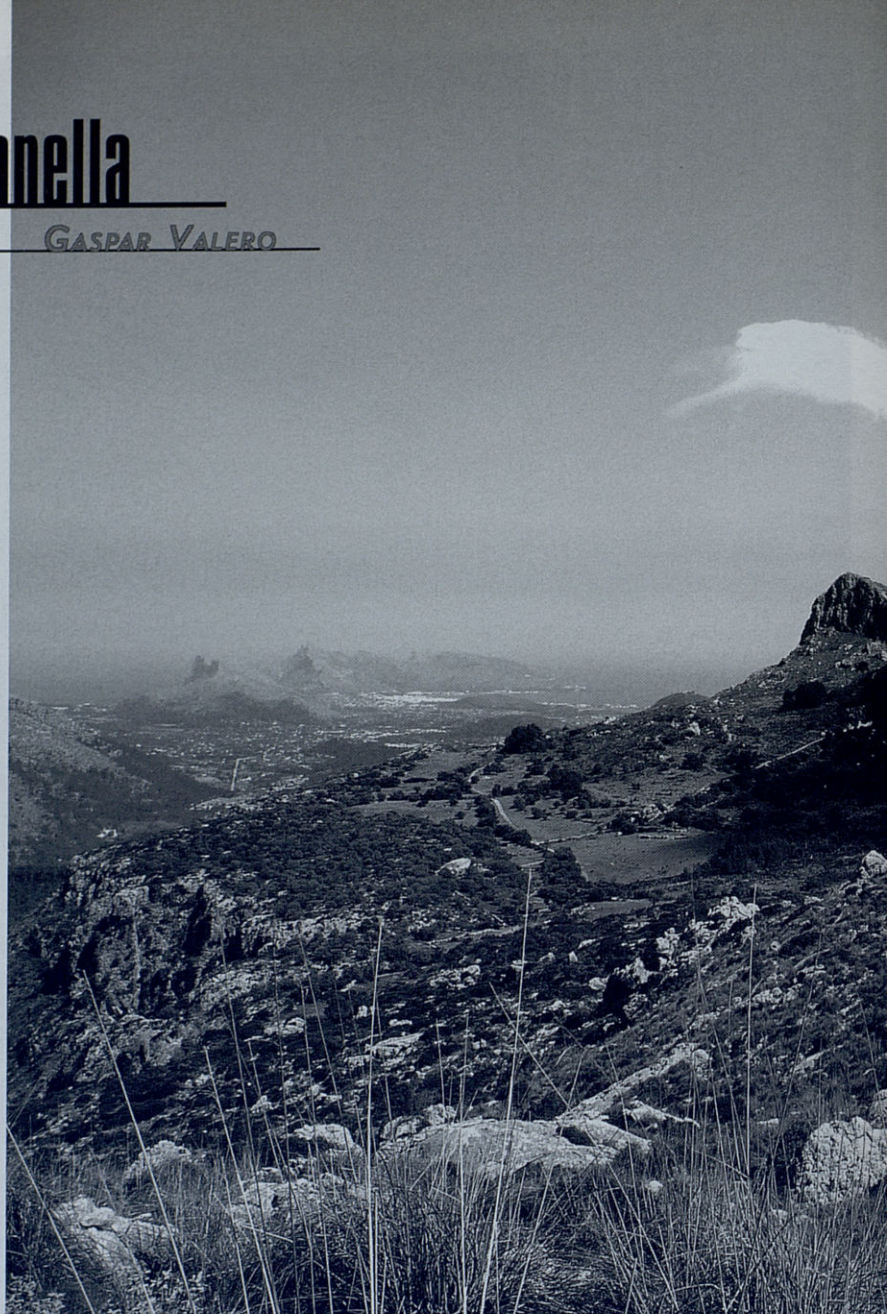
Itinerari

Can Guilló (Pollença) –
Can Huguet – la Coma –
Fartàritx Gran –
Fartàritx del Racó –
coll del puig de Ca de Míner
o de Fartàritx –
cases d'Alcanella –
cases de Binifaldó –
cases de Menut –
carretera Ma-10 km 17,400

Horari aproximat:

5 h 30 min

(Temps aproximat de marxa,
sense les aturades)

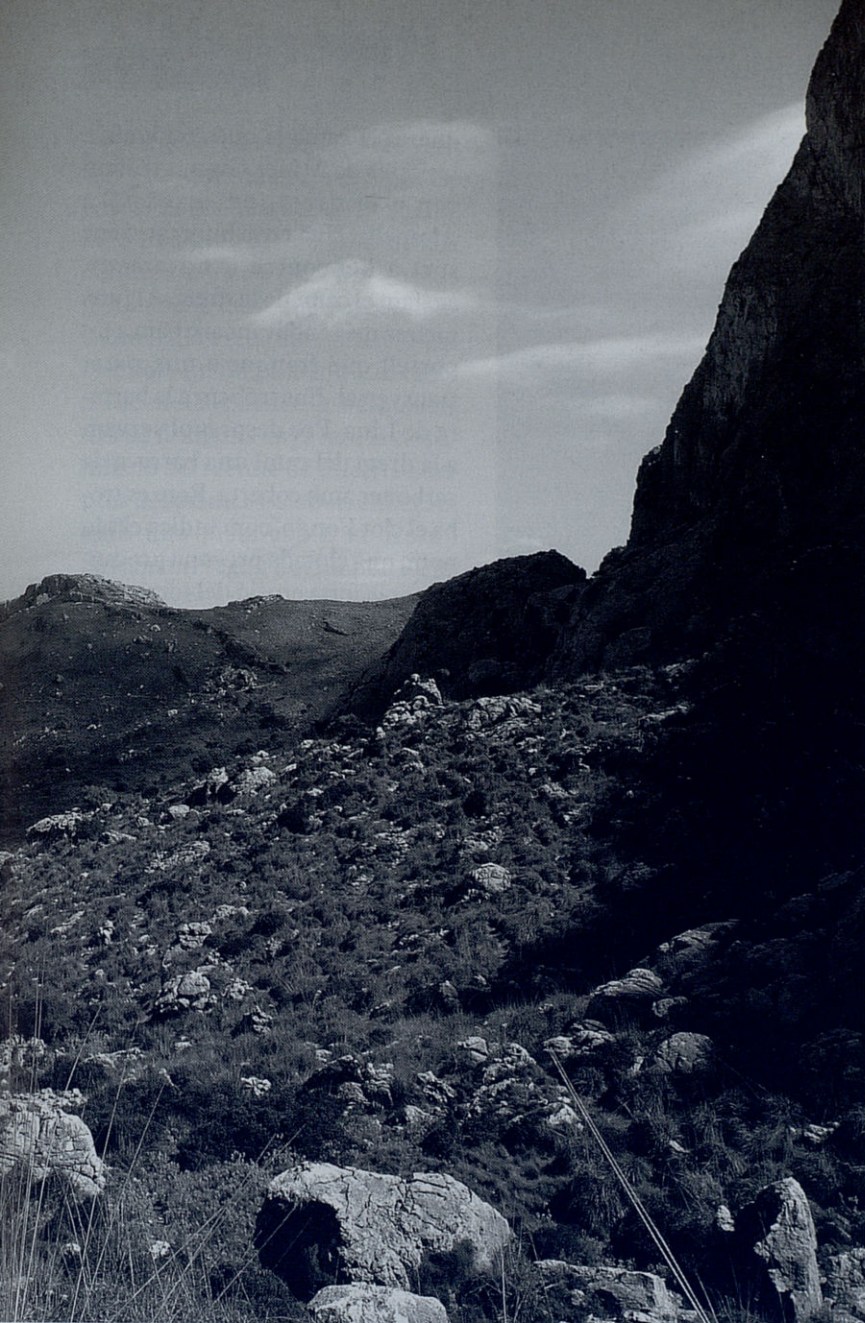
Orientacions de camí

Avui plantejam una excursió molt llarga, apta només per a senderistes ben entrenats. Partim de la carretera Pollença-Lluc (Ma-10), a l'altura del km 2,800, a prop de Pollença. A l'esquerra parteix el camí vell de Lluc, en direcció a Pollença, per on anam momentàniament. Quatre minuts després, abandonam la direcció cap a aquesta vila i voltam pel camí de la dreta, per l'anomenat camí de la Coma o de Can Huguet, amb asfalt. Just després travessam el torrent de la vall d'en March per un pont. Després, el camí gira a la dreta, amb un portell de Can Guilló a l'esquerra. A partir d'ara, el torrent es manté guarnit d'alzines i d'ullas-

tres a la nostra dreta. Alguns metres més endavant, a l'esquerra es localitza la casa anomenada Can Romí, amb dos fassers alts. Deixam després un portell a l'esquerra i una sínia. La via volta en tendència a l'esquerra, amb un cartell que diu «Camí de la Coma», i una casa a la dreta; en aquest punt, deixam de vorejar el torrent. Un minut després, posam atenció a l'entreforc, ja que hem de voltar a la dreta, amb uns cartellets que diuen «Can Huguet d'Alt» i «La Coma». Tres minuts més endavant, a l'esquerra apareix una casa, amb un planter de garballons a la dreta. Després d'alguns revoltets, a la dreta tenim una paret seca i una renglera d'eucaliptus. En tendència a l'esquerra, el camí inicia una

pujadeta, amb alzines a la dreta. Immediatament, arribam a Can Huguet, unes cases amb façana de tres plantes d'alçat, aixecada davant una petita carrera amb un coll de cisterna de secció quadrada. Unida a la part dreta de la primera construcció, hi ha una altra casa. Continuem després de Can Huguet, rere les cases, cap a la dreta. A partir d'ara pujam per un camí de ferradura, molt antic, i, a dos minuts de Can Huguet, compareixen les cases de la Coma, recentment restaurades. A la dreta hi ha un forn de pa i, a la dreta del camí, un aljub amb coll de cisterna amb coberta.

Després de les cases de la Coma, el camí adopta la fesomia d'un autèntic sender de muntanya, en puja-

da, sovint empedrat. Passam un portell, amb alzines, mates, abatzeres i murta. L'empedrat del camí aviat fa aparició, mentre se succeeixen alguns revoltets. Camí endavant, passam un altre portellet, amb pins, alzines i estepa llimonenca. La vista s'estén ampla, fins a la badia de Pollença. Una barrera de metall apareix dominada pel carritx. Més endavant, desapareix el camí empedrat, substituït per una pista ampla. La panoràmica visual ens ofereix una bona vista sobre la vall d'en Marc, el puig Gros de Ternelles i els molins de Llinàs. Passam una barrera que reutilitza un somier, enmig d'una paret transversal i pels voltants hi trobam oliveres, mates, garballons, cebes marines, i estepa

joana. El camí recupera l'empedrat, amb graons, de gran valor etnològic. La pujada es manté amb revolts, en un ambient natural i de bones vistes panoràmiques, Camí amunt, a la fi arribam al gran escaló geomorfològic denominat Fartàritx, situat al coster nord del conjunt orogènic configurat per la Cuculla, el puig de Ca de Míner, que continua més a ponent amb el puig Tomir. Concretament, arribam a la font de la Casa, corresponent a la finca de Fartàritx Gran; actualment, es troba estroncada i sense la soca buida que conduïa l'aigua a una pica de pedra. Les cases de Fartàritx Gran, queden al marge de la nostra visita, protegides rere la paret seca. Fartàritx constitueix un gran es-

caló geomorfològic situat al coster nord del conjunt orogènic configurat per la Cuculla, el puig de Ca de Míner i, més a ponent, el puig Tomir. L'antiga possessió de Fartàritx es documenta ja al segle XIII. En el segle XVII, estava dividida en dues propietats: Fartàritx dels Martorell –de l'Hort– i Fartàritx dels Martorell –de Pedruixella–, que comprenia també el rafal de Can Huguet. Actualment, en deriven Fartàritx Gran, Fartàritx d'en Roig, Fartàritx del Racó i Fartàritx d'en Vila.

Des de la font de la Casa, continuam cap a Fartàritx d'en Vila. Per començar, deixam enrere dos portells, amb el camí acompanyat per una paret seca a l'esquerra. Tres minuts després del segon portell, deixam de banda el tirany de l'esquerra, que condueix a la Cuculla de Fartàritx. Ens separem dels espadats de la Cuculla i, després de passar un torrent, arribam a les cases de Fartàritx d'en Vila.

Les cases de Fartàritx d'en Vila es troben en ruïnes. Observam un safareig senyorial rodó i restes de jardins, mostres mutilades de passades èpoques d'esplendor. Una esponerosa vegetació arbòria, amb polls i eucaliptus, arredossa l'indret. Poc després de les cases de Fartàritx d'en Vila el camí es fa més estret i hem de passar una barrera metàl·lica. Cap a l'esquerra (sud), surt un camí en forma de pista forestal que puja cap al coll de Míner. El camí passa per davant les cases de Fartàritx del Racó, però no hi arribam, ja que queden a la nostra dreta. Des d'aquesta ubicació, la vista ens mostra el puig Tomir, la mola rocosa del puig de Ca de Míner, cap a llebeig, el coll de Míner, cap al sud, i la silueta piramidal de la Cuculla de Fartàritx, cap a l'est, enrere. Vora les cases destriam les restes ciclòpies d'un talaiot. Alhora que contemplam les construccions, travessam un torrent amb les aigües de la font de la Parra. Un poc més endavant la pista que seguíem després de les cases es converteix en un tirany mig perdut. Alguns centenars de metres

Itineraris

després de les cases, deixam la font de la Roda a la nostra dreta, sota l'escaló natural que acull el pla de Fartàritx. Un altíssim poll ens delata la presència de la font, fora del nostre camí. Pujam cap al coll de Ca de Míner o de Fartàritx pel coster nord del puig de Ca, en direcció sud-oest, per un tirany, a vegades perdut i envaït per la vegetació, que es va apropant a la casa de neu de Fartàritx. La pujada es pot arribar a fer feixuga, però magnífica pel que fa a gaudi del paisatge panoràmic.

Ben amunt, arribam a la casa de neu de Fartàritx; és un monument excepcional, ja que és l'única que conserva la coberta, que és de volta de canó encofrada amb morter de calç. La paret lateral, d'un metre de gruix, presenta sis bombarderes, petites finestres per on els nevaters tiraven la neu a l'interior. La porta d'accés condueix a l'interior, que es troba escalonat, amb un ample graó (5,20 m de llargària) davant l'entrada, abans del fons definitiu. Té planta rectangular, amb 11,70 metres de llargària per 4,25 metres d'amplada. Pel que fa a la profunditat, les mides són de 3,55 metres des del sòtil fins al sòl del primer esglaó, i de 5,85 metres des del sòtil fins al fons màxim. El porxo dels nevaters es tro-

ba un poc allunyat, sota els espadats rocosos del puig de Ca de Míner, vora una petita surgència d'aigua.

De la casa de neu, pujam cap al coll del puig de Ca de Míner o de Fartàritx, per un petit tirany que rost amunt, a uns deu minuts del dipòsit de gel, ens hi condueix. El coll se situa a 800 metres d'altitud, format pel vessant nord-est del puig Tomir i pel vessant sud-oest del puig de Ca, l'estrep rocós del qual s'aixeca vertiginós sobre nosaltres. A l'esquerra del coll, segons la nostra posició d'arribada, i a pocs minuts de distància, s'hi troba, perduda entre el càrritx i en mal estat de conservació, una altra casa de neu, anomenada casa de neu de Míner. És un dipòsit de reduïdes dimensions, molt derruït, atès que només conserva alguns metres dels paraments interiors que recobrien el clot.

Des del centre del coll, davallam pel vessant de migjorn d'aquest. Ara tenim el puig de Ca de Míner a l'esquerra i el puig Tomir a la dreta. Avançam en davallada per una pista ampla. La vista cap a l'esquerra, rere el puig de Ca, ens mostra la contrada de Can Picafort i les muntanyes d'Artà. Després de passar un portellet entre un filferro, arribam al coll de l'Arena, on trobam un entreforc de camins. Deixam a l'es-

querra la camada que condueix a les cases de Míner Gran, i voltam cap a la dreta, en direcció a Alcanella. Una nova bifurcació ens surt a l'encontre i, novament, agafam el camí de la dreta. Alguns metres més endavant arribam a un portell que franqueja una paret transversal. Ens trobam a la barreira de Lluc. Poc després observam a la dreta del camí una barraca de carboner amb coberta. Rere es troba el clot Fondo, com indica el seu nom, una clotada pregonia produïda per la forta erosió del torrent de Biniatró. Alguns minuts més endavant de la barraca s'acaba la pista forestal, vora un planiol. Hem de seguir el vell camí de ferradura, que condueix, a vegades mig perdut, a les cases d'Alcanella. Vora el planiol del final de la pista trobarem una paret transversal amb un portell abandonat, amb les restes d'un botador de fusta a l'esquerra. Ens trobam envoltats de roquissar, amb una vegetació pobra, amb càrritx, porrasses, estepa joana i mates. Avançam en la davallada, fins que arribam vora la contrada anomenada el clot del Càrritx. Aquí la vegetació esdevé més rica, amb boixos arboris, ullastrs i algun aranyoner. Estepes, càrritx i llampúdol bord, arrodoneixen la ufanor vegetal.

Continuam novament entre roquissar i càrritx, i deixam a la nostra esquerra el coster de les Buïnes d'Or. Aviat arribam a un planiol entre roques conegut com el Camp Redó. Hi trobam ullastrs arboris, dos rotlles de sitja de carboner i alguna balma. Continuam davallant i apareixen més rotlles de sitja; es va formant, a la dreta del camí, un nou torrent que confluirà amb el torrent d'Alcanella. Vora l'Enrocador dels Bocs arribam a una paret amb filferro; mentre, el torrent segueix per la dreta, però ara més enclotat. El camí davalla cap al torrent i dissenya alguns metres de baixada rosta. Torrent i sender avancen junts vers les cases d'Alcanella. La nostra via queda literalment tapada per mates d'estepa llimonenca, amb alzines. Alguns minuts després de la sego-

na alzina, el camí surt del torrent, cap a l'esquerra, i passam vora les parets de les tanques d'Alcanella, amb una gran alzina esbrancada. Avançam cap a les cases d'Alcanella amb una paret longitudinal a la dreta, amb filferro, fins que passam un pujador. Les cases d'Alcanella queden a l'esquerra, des de fa alguns anys rere la continuació del recinte de filferro. Després del primer botador, enllaçam amb una pista cap a la dreta i passam un segon botador de fusta. Un centenar de metres més endavant, abandonam la pista cap a la dreta, deixant les cases a l'esquerra, fora de la nostra vista. Passam per un primer portell i avançam per un camí de ferradura, amb abundant estepa llimonenca; també es poden destriar exemplars d'olivella. Després d'un segon portell, travessam una pista nova i ens apareix una bassa, vora el camí, a la part esquerra, dins unes roques naturals. Després arribam a un tercer portell, només amb alguns metres de paret als costats. Vora una gran alzina, hem de continuar amb certa tendència cap a la dreta, i hem de posar-hi atenció, ja que cap a l'esquerra es desvia en aquest punt el sender que puja al coll Pelat. Un poc més endavant el nostre camí passa sobre el torrent, que es mantindrà paral·lel a la nostra dreta, tot i que a una certa distància, ja que el camí va assolint més altura i el torrent s'enclota amb un solc més treballat per l'erosió. Ens endinsam dins una jungla d'estepes llimonenques, i a uns dos minuts del pas del torrent arribam a una altra alzina que ens serveix

per marcar el punt d'inici de la pujada, amb sòl compost per roquissar. Prest assolim una posició més enlairada amb la visió del massís del puig Tomir, cap a la dreta. Passam vora un primer rotlle de sitja de carboner, amb la barraca adossada i amb bona presència de cebes marines i mates. Després d'algunes petites giragonses de pujada, arribam vora dos rotlles de sitja i una barraca. Després s'accentua el sòl irregular de roques. No gaire lluny arribam a un collet de tords i, a continuació, a una repisa situada en un lloc ben aeri, des d'on podem observar la forma, en perfecta declivitat, del coll del Pedregaret. La repisa ens marca la tendència a seguir de la ruta, cap a l'esquerra, per un passet de roques que, en pujada, ens situa entre els primers pins del bosc Gran. Avançam sobre fullaca de pi, amb presència de xiprell i d'aladerns. El tram de pujada acaba momentàniament i davallam ara en direc-

ció al torrent, en convergència cap a una paret, a la dreta. Després d'un rotlle de sitja travessam el torrent i enllaçam amb la pista forestal que prové del coll Pelat.

Una vegada que hem arribat a la pista forestal, ens dirigim cap a la dreta, en pujada vers el coll del Pedregaret. Ascendim entre alzines, per l'anomenat bosc Gran. El torrent queda a l'esquerra, i deixam diverses barraques de carboner. Prest comencen les giragonses de la pista forestal, amb guals encimentats per on passa la torrentera, fins que assolim el coll del Pedregaret, amb un portell que ens deixa en el camí asfaltat, amb les instal·lacions de l'embotelladora a la dreta. Des del coll, davallam pel camí asfaltat; passam per les cases de Binifaldó i deixam a la dreta el camí vell de Pollença. Asfalt endavant, deixam a l'esquerra les cases de Menut i acabam l'excursió a la carretera Ma-10, km 17,400, a prop de Lluc.

www.esrefugi.es

ESQUI SNOW	ESCALADA	BARRANCOS ESPELEO	VIACOS	MONCANYA TREKKING	CAMPING	ORIENTACIÓ	CURSOS

DES DE 1976

ES REFUGI

ESPORTS D'AVENTURA

Via Sindicat, 21, Pati. 07002. Palma de Mallorca, Illes Balears. T 971 71 67 31. A/e refugi@base.net

Tendències **cinefàgia**

Harry el Brut es queda sense bales

MATÍAS VALLÉS

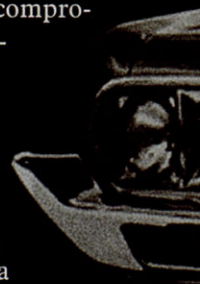
La desmesura en la crítica pot resultar contraproduent, en ingressar en allò tràgic pel·lícules insignificants. Així passa, per exemple, amb el comentari de Carlos Boyero de la darrera farsa d'Almodóvar, que ni tan sols mereix aquest desfet de desqualificacions sagnants. Suposa amb caràcter general un exemple de malbaratament de munició o *overkill*, equivalent a encruelir-se amb *La rebel·lió dels licantrops*, el millor títol de la història del cine des que Woody Allen pretenia que *Annie Hall* dugués l'encapçalament *Anhedònia*. Nietzsche —a qui és imprescindible recórrer quan l'article està a punt de quedar-se empantanat— justificava les seves execucions crítiques de Wagner en el fet que el compositor es despenyava des de cims inabastables. No és el cas del darrer Almodóvar, un salt al buit des d'una altura massa modesta.

En canvi, la denúncia de *Gran Torino* es fa imprescindible per raons higièniques. Hollywood va mostrar la seva miopia en esquivar un devessall de nominacions per a *The Changeling* (L'intercanvi), tot i que Clint Eastwood havia creat la millor pel·lícula de gran format de l'any passat. L'altre títol del rei de l'espagueti western, ni el varren esmentar, però aquí l'Acadèmia demostrava una perspicàcia que no ha estat compartida pels qui l'han convertit en el campió de taquilla de principi d'any. Bui-

da i sense valors narratius, pareix un *remake* actualitzat de la insofrible epopeia *Iwo Jima* que ja va narrar el director, encara que en aquesta ocasió amb més dosis de violència.

Gran Torino narra l'amistat pretesament entendridora entre Clint Eastwood i una extensíssima família d'immigrants del sud-est asiàtic. I res més, si exceptuam els repetits grunyits de l'actor i director. Un títol més apropiat seria *L'Amèrica de Bush ensopega amb Obama*. La ridícula història se centra en els dos fills de la dinastia hmong, que s'han fet majoritaris al barri nord-americà on viu el protagonista. La jove és molt més intel·ligent i atractiva que el seu germà hmong, per la qual cosa la pel·lícula se centra en ell. En una de les escenes més captivadores del cine contemporani, el jove intenta robar el cotxe Gran Torino del veterà de Corea que viu al costat de ca seva. Atesa la seva astúcia natural, és descobert. La condemna consisteix a reparar les cases del veïnat. Com ho senti, i aquest relat esborronador ha compromès milions d'espectadors amb la taquilla.

Clint Eastwood va ser l'actor més odiat dels anys setanta, molt per sobre de Schwarzenegger. Amb la seva exemplar coherència, la crítica que l'havia satanitzat va decidir un dia que només Orson

Welles se li podia comparar en genialitat. Des de llavors, i a l'igual que passa amb sectes religioses menys perilloses, s'ha limitat a animar-lo indiscriminadament, amb independència del menú que confeccioni. Davant la dificultat d'endossar-li altres virtuts, *Gran Torino* ha rebut un diluvi de variants de *crepuscular*. Entranyable, de nou, si no fos el mateix adjectiu aplicat fins a la sacietat a *Sense perdó*. No es necessita el veredict dels experts per concloure que el protagonista de la pel·lícula té 78 anys, per la qual cosa interpreta papers situats en aquest rang d'edat.

El viudo recalcitrant de *Gran Torino* odia els *hmong*, una hostilitat sintetitzada en un interessant dol d'escopinades amb l'àvia del clan. És clar que l'endemà ja confraternitza amb els seus veïns bevent cervesa i cometent el crim d'acariciar el cap d'un infant, un autèntic tabú per als asiàtics. La pel·lícula és un curs abreviat d'etnologia, i guarda més d'un punt de convergència amb les darreres i atroces propostes d'Almodóvar. Això no obstant, aquest enfonsament en la banalitat no explica per si sol l'èxit imparable entre l'audiència. Una vegada que ha aconseguit rehabilitar el seu jove veí mitjançant profitosos treballs per a la comunitat, Clint Eastwood, no tan sols li recita el manual infal·lible de la seducció que ha caracteritzat tradicionalment l'*Homo americanus*, sinó que deixa al xaval el seu propi cotxe per materialitzar l'acostament al sexe oposat i suposat. En efecte, un altre moment d'incomparable densitat narrativa.

La pel·lícula no té més substància que la descrita, llevat de la violència desbocada de les bandes juvenils, que inclou l'esclafament de cigarrets a les galtes d'un dels protagonistes. Quan es varen adonar que la història no conduïa enlloc, els autors varen pujar les apostes, amb nous tòpics a l'altura de qualsevol serial televisiu. Una altra clau de l'èxit massiu pot radicar en el llenguatge explícit de Clint Eastwood, que li ocasionaria més d'un problema racial amb la FIFA. Tanmateix, tampoc aquí no es compleixen les previsions, per la qual cosa el protagonista acaba pareixent més ridícul que els asiàtics als quals s'encabota a desacreditar a cada imatge.

Se'ns oblidava el sacerdot, el paper exacte del qual en la trama és confús, però que serveix de fil de continuïtat. L'apel·lació a la religió es completa amb la delirant imatgeria crística del desenllaç, en què la connexió ha d'establir-se amb l'Amenábar de *Mar adentro*. A partir d'unes trames d'una simplicitat aclaparadora, Clint Eastwood ha aconseguit una pel·lícula pueril, previsible o insofrible –triaui l'adjectiu que millor us quadri–, amb una recaptació estratosfèrica. *Gran Torino* desmunta per si sola qualsevol pretensió d'inscriure el cinematògraf entre les activitats culturals. És una indústria, i res més. En el conjunt de la carrera del seu autor, la pel·lícula s'hauria d'haver titulat *Harry el Brut es queda sense bales*.

Ma-10

98

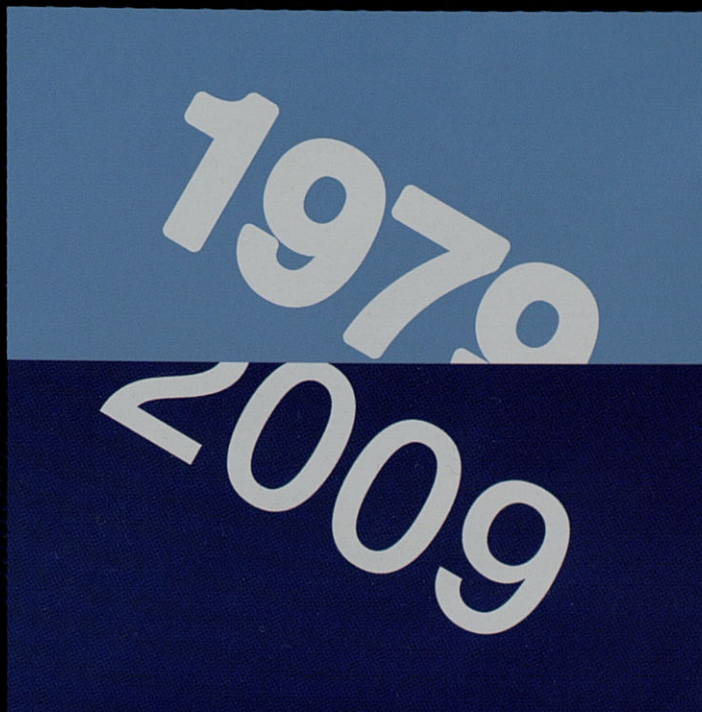
ona Mallorca
98.0 FM

ràdio més sentida

Informació, entreteniment, música, cultura, esports... ara
al 98.0 FM. Perquè les coses les vius aquí i des d'aquí.
www.onamallorca.com

**Saps on
som, ara?**

98

L'any 1979 es celebraren les primeres eleccions municipals que constituïren els ajuntaments democràtics i els Consell Insulars.

El Consell de Mallorca, com a institució de caràcter local i autonòmic, vol commemorar durant aquest any el trentè aniversari de democràcia local.

Des de la seva vocació d'Ajuntament dels Ajuntaments, el Consell de Mallorca ha esdevingut un referent de la xarxa municipal, reforçant el nostre model de convivència i donant suport a les administracions locals.

Consell de Mallorca

Endavant amb la salut

El Govern de les Illes Balears ja **ha inaugurat 20 unitats i centres de salut**. En aquests moments es construeixen **5 centres** i d'aquí dos anys se n'hauran fet **27 més**. Amb aquesta ampliació de la xarxa d'atenció sanitària també **s'han incorporat 58 metges**.

Anam endavant en la implantació d'un model de qualitat per apropar cada vegada més les prestacions i els serveis sanitaris a la ciutadania.

GOVERN
de les ILLES
BALEARS.

www.illesbalears.cat

**Sempre
endavant**